

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

<p>Az országos magyar gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.</p> <p>Nem tagoknak előfizetési díj: Egész évre 20 korona, félévre 10 korona, negyedévre 5 korona.</p>	<p>Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tulajdona.</p> <p>Az egyesületi tanács felügyelete alatt: Főszerkesztő és kiadásért felelős: Forster Géza az OMGE. igazgatója. Felelős szerkesztő: Szilassy Zoltán az OMGE. szerkesztő-ültsége.</p>	<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest (Köztelek), Üllői-út 25. szám.</p> <p>Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.</p>
--	---	---

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEI.

Országos sörárpavásár.

Az OMGE., ugyis mint a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének Központja, a Borsodmegyei Gazdasági Egyesülettel, a miskolci Kereskedelmi és Iparkamarával és a Magyar Mezőgazdák Szövetkezetével Miskolcon 1901. évi augusztus hó 21-én szerdán országos sörárpavásárt rendez.

A vásárra csak kiesépellt készáru jelenthető be. A vásáron résztvenni óhajtó, eladó árpájából legkésőbb augusztus 18-ig faj és minőség szerint mintául 5 kilogrammot tartozik a vásárbizottság címére Miskolcz (Vármegye-ház) beküldeni. Ezen mennyiségen kívül az esetben, ha az eladással a „Magyar Mezőgazdák Szövetkezeté” bizatik meg, ugyanazon mintából a Magyar Mezőgazdák Szövetkezetének címére (Budapest, V., Alkotmány-u. 31. szám), is 4 kilogrammot tartozik beküldeni.

A vásár üzletszabályzata és bejelentő-ívek a Borsodmegyei gazd. egyesület titkári hivatalánál kaphatók, amely levélbeli megkeresésre készséggel küld ilyeneket az érdeklődőknek.

Különös figyelmébe ajánljuk a termelőknek, hogy a Miskolci Hítelintézet r. t. igazgatósága azon kedvezményt nyújtja a t. termesztoőknek, hogy a sörárpavásárra bejelentett árpát a vásár napjaig miskolci termény- s áru-raktárába fekbérfelszámítás nélkül kész beaktározni s arra megfelelő előleget adni. Ezen ügyben sziveskedjenek a termesztoők közvetlenül nevezett intézethez fordulni.

A rendező-bizottság.

Arató- és burgonyamivelőgépbemutató.

Az OMGE., ugy is mint a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének központja, karöltve a Liptóvármegyei Gazdasági Egyesülettel s a nagyméltósági földmívelésügyi miniszterium támogatásával folyó évi augusztus hó 31. és szeptember hó 1. napjain arató- és burgonyamivelő-gépbemutatót rendez Liptó-Szent-Miklóson.

Bejelentési határidő augusztus hó 15. A gépbemutató részletes tervezete az OMGE. titkári hivatalánál kaphatók.

A rendező-bizottság.

Tenyészkaneczák vétele.

Oroszországból a kiewi mezőgazdasági regionális szindikátus azon kéréssel fordult egyesületünkhöz, hogy adnánk meg azon tenyésztoők címét, ahol ők 6 darab tenyészkaneczát szerezhetnének be.

Kivánalmuk a kaneczákat illetőleg: 6 évnél ne legyenek idősebbek, pej, vagy gesztenyebarna színűek lehetnek, magasságuk körülbelül 160 cm. legyen és hogy a hátsó jellegével bírjanak.

A kaneczák átvétele a folyó év végével történnek. A kiknek tehát olyan eladó kaneczák vannak, melyek a fenti kívánalmaknak megfelelnek, sziveskedjenek alóli igazgatóságnál bejelenteni s az eladást közvetíteni fogjuk. Kivánatos a lovak pedigrejenek másolatát is közölni.

OMGE. igazgatósága.

Pályázati felhívás.

Az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület” az általa kezelt földmivesiskolai alapítványi helyek közül pályázatot hirdet:

1. a Bakó János-féle alapítványra, évi ösztöndíj 240 korona. Ezen alapítványra pályázhat elsősorban borsodmegyei illetőségű egyén.

2. A Nagy-Atádi gazdakör alapítványára évi ösztöndíj 240 korona. Pályázhat ezen alapítványra elsősorban nagy-atádi, illetve somogy-megyei illetőségű egyén.

További feltételek mindkét alapítványnál, hogy a kérvényező magyar honpolgár fia legyen, ki 16-ik életévét betöltötte, ami keresztlevéllel igazolandó, továbbá iskolai bizonyítvánnyal igazolandó, hogy a pályázó jól tud írni és olvasni.

Pályázhat ezenkívül magyarországi földmivesiskolába már felvett tanuló is, ha ez az illető földmivesiskola igazgatója által bizonyítja.

Kellő okmányokkal felszerelt, bélyegtelen kérvények folyó évi augusztus 20-ig az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület” igazgatóságához (Budapest, Köztelek) nyújtandók be.

Forster Géza,
igazgató.

Az új német vámtarifa.

Egy páratlan indiszkréczió fellebbentette a fátyolt a feltékenyen őrzött titokról.

A német kormány kénytelen volt a szövetséges államok kiküldöttjei által letárgyalt vámtarifa-tervezetet közzétenni, nehogy ebben megelőztessék.

A vámtarifa-tervezet egy példánya ugyanis avatatlan kezekbe került s innen van, hogy már a tervezet közzétételét megelőzőleg egyes vámtételek a sajtóban nyilvánosságra jutottak.

A német vámtarifa megjelenése bombaként hatott. A vámemelés mérve különösen a kereskedelmi köröket erősen meglepte, sőt a bécsi vámtárgyalások, melyekről mult számunkban már hírt adtunk, szintén megakadtak. Értelhetően abból az okból, hogy a német vámtarifa megjelése után a szakreferensek kormányaik újabb információját kikérjék. Az új német vámtarifa a multhoz képest tényleg jelentékeny vámemeléseket tartalmaz. Nem azonban azon mérvben, mint azt a hazai napisajtó feltünteti, mely az összehasonlítás alapjául nem a régi általános vámtarifát, de a szerződéses vámokot vette s így azután ott is

60 koronára nagyobb mennyiség vételénél
62 koronára kisebb mennyiség vételénél

szállítottuk le

a vegytiszta aussigi és „Hungária”
rézgálicznak az árát

100 kilogrammként budapesti raktárunkban.

a rézkénpor árát 50 kgos zsákokban à 16 korona, 5 és 10 kgos zsákokban à 50 korona.

A Dr. Aschenbrandt-féle bordóipor árát

50 kgrmmos zsákokban à 66 korona

5 és 10 kgos „ à 70 „

„MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE” Bpest, V., Alkotmány-u. 31.

vámemeléseket mutatott ki, ahol az új általános vámtarifa új vámtétele a régítől semmiben sem tér el.

Igy azután csak természetes, hogy az örök nem olyan fekete, mint aminőnek festik. Persze jobb volna, ha az új német vámtarifa vámemelések helyett vámleszállításokat tartalmazna. De azt hisszük, hogy az előzmények után az utóbbira senki sem számíthatott s így a német vámtarifa-tervezet vámemelései nem is lephetnek meg. Sőt mi agráriusok egy csöppet sem jövünk zavarba annak bevallásánál, hogy örülünk a német agráriusok — bár még nem teljes győzelmenek, mert ez azzal a reménnyel biztat, hogy közös vámtarifánk reformjánál nálunk is kereszttül hatolnak az agrár követelések. Mert annyira naiv agráriusok még sem vagyunk, hogy az agrárkövetelményeknek egyoldalulag csak nálunk való érvényesülését reméltük volna. Igen jól tudtuk azt, hogy az agráriusok világszerte megindított akciója természetszerűleg fogja maga után vonni azt, hogy az agrárvámok nemesak nálunk, de másutt is emelteni fognak, sőt ép az utóbbi körülmény tette szükségessé azt, hogy érdekeink védelmére tömörüljünk s a kormányt idejében figyelmeztessük arra, hogy ami termelésünkkel szemben elzárkózó nyugat arra készlet, hogy mi viszont a kelet nyereségeit szorítsuk ki a monarchia piacairól. Németország immár nemesak jelzavakkal dolgozik, de megtette az első tényleges lépést is, a hazai munka és termelés védelmének a vámpolitikában való érvényesítése tekintetében. A német új vámtarifa már beosztásban is érvényre juttatja az östermelés fontosságát, amennyiben eltérőleg az eddigi rendszertől, a mezőgazdasági, erdőgazdasági és a bányászati terményeket vámolja el elsősorban. Minket a mezőgazdasági, tehát a növényi és állati termények elvámolása érdekel kiváltképp s azért a vámtarifa ezen részével fogunk foglalkozni. Röviden azonban az új vámtarifát kísérő vámtörvény fontosabb szakaszait is kiemelendően tartjuk. Az új vámtörvény legfontosabb szakasza kétségkívül az első, amely a négy legfontosabb mezőgazdasági terményre minimális vámtételeket szab meg. Az első szakasz szövege szóról-szóra a következő:

A német vámterületre való árubehozatalnál a következő vámtarifa alapján fognak vámok szedetni. Amennyiben bizonyos országokból való behozatal számára más szabályok érvényben nincsenek, az alább megnevezett gabona-

nemüeknél a vámok nem szállíthatók le szerződéses megegyezés útján az itt megjelölt tételek alá:

- I. Rozs 5 márka,
- II. Buza és tönköly 5 és fél márka,
- III. Árpa 3 márka,
- IV. Zab 5 márka métermázsanként.

A német vámkülzetek, gyarmatok és védterületek számára a szövetségi tanács a szerződészerű vámentességet és vámmérséklést egészen vagy részben megszavazhatja.*

A vámtörvény ezen szakasza egyetlen, amely minimális s a szerződésekben megköthető csak le nem szállítható vámtételeket tartalmaz, egyébként a vámtörvény-javaslat a vámtarifa egyes tételeire vonatkozólag semmiféle megszorítást nem tartalmaz, úgy hogy ez többi részében egy általános vámtarifának tekinthető, amelynek vámjai a kereskedelmi szerződések által megköthetők s illetve le is szállíthatók. A vámtörvény-tervezet 8-ik szakasza a vámháboru alkalmával alkalmazandó megtorló vámokról gondoskodik, amely szerint vámköteles áruk, melyek oly országokból jönnek, amelyekben német hajókkal vagy német árukkal kedvezőtlenebbül bántanak, mint más államok hajóival és áruival, a tarifaszéri vámtételen kívül ennek kétszeres összegéig, vagy az áru teljes értékének összegéig terjedhető vámpótlékkal róhatók meg. A tarifa szerint vámentes árukra hasonló esetben az érték feléig terjedhető vám vehető ki.

A vámtörvény-javaslat 9-ik szakasza a beviteli jegyekről intézkedik, s ezen intézményt továbbra is fentartja olyképp, hogy rozs, buza, árpa, zab tatarka, hüvelyesek és repezének a szabad forgalomból való kivételénél, ha a kivitt mennyiség legalább 5 métermázsát tesz, igazolványok adatnak ki, amelyek alapján tulajdonosuknak jogában áll a szövetségi tanács által legfőbb 6 hónapban megállapítható időn belül a beviteli jegyek vámtételeknek megfelelő mennyiséget vámentesen beszállítani a fentnevezett áruk egyikéből tetszés szerint. A vámtörvényjavaslatnak ezen intézkedése amennyiben törvényerőre emelkednék, komoly figyelmet érdemel részünkről, mert ezen vámkedvezményvel könnyen lehetséges, hogy Németország velünk szemben buzát importáló államá válik, amint ez tényleg megtörtént már 1897-ben és 1898-ban, amidőn több százezer métermázs buza jöhetett be Monarchiánkba ezen beviteli jegyek révén.

Ez különösen nagy veszedelmet rejt reánk nézve az esetben, ha a cseh csatornák kiépülnek, amikor a vízi út előnyeit számbavéve, német határmenti buza és rozs könnyen találhat elhelyezést a monarchia piacain belül. A 10. szakasz gabona, hüvelyesek és repezénél megszünteti a vámithetelt. A vámtörvényjavaslat egyéb intézkedései adminisztratív jellegűek.

Reátérve az új vámtarifa egyes vámtételeire, a vámemelések mérvét s azoknak hatását csak úgy tudjuk megítélni, ha a vámemelések mérvét, Németország forgalmát és Monarchiánkban Németország felé irányuló kivitelét külön-külön mérlegeljük. A gabonamérek közül, a melyeknél már fix vámtételekkel állunk szemben, csakis az árpa érdekel bennünket, miután a rozs, buza és zabból Németországba már évek óta nincs kivitelünk, különösen a rozs és zabból nemesak hogy a jövőben sem számíthatunk kivitelre, de sőt mindkét terményből Monarchiánkban már több éve jelentékeny behozatala van, úgy hogy e behozatal a termelés állandósága mellett a jövőben csak növekedhetik.

Azon körülmény tehát, hogy a rozs minimális vámjai a jelenlegi szerződéses vámhöz képest másfél márkával, a zabé pedig 2-2 márkával emelkedett, minket egyáltalán nem érint. A buza vámjai a mostani szerződéses tarifáról amely 3 és fél márka, 5 és fél márkára emelkednek. Ha kivitelünkkel szemben a minimális vámtarifa vámtételei nyernek alkalmazást, ez esetben a vámemelések 2 márka, ami a multhoz képest igen jelentékenynek mondható.

Németországba a kereskedelmi szerződések fennállása óta 1891-ben vittünk ki nagyobb buzamennyiséget közel 700,000 métermázsát, azóta Németországba irányuló buzakivitelünk teljesen jelentéktelen, sőt amint előzőleg említettük, 1897. és 1898-ban jelentékeny buzabehozatalunk volt. Bár kétségtelen, hogy amennyiben oly vámkedvezményt tudnánk buzakivitelünkre, Németország részéről kieszközölni, amelyben versenytársaink közül legalább az Egyesült-Államok nem részesülhetnének, akkor alapos reményünk volna arra, hogy Németországba irányuló buzakivitelünk jelentőséggel bírjon. Ha azonban velünk szemben is csak a legtöbb kedvezmény elve nyer alkalmazást, úgy minket igen kevésbé érdekel a buzavám magassága, mert a legtöbb kedvezmény élvezete mellett mi Németország piacain sem a 3 és fél, sem az 5 és fél márkás vámmal a versenyt a tengerentúli államokkal felvenni képesek nem vagyunk.

TÁRCSA.

Állatorvosi főiskola.

Az állatorvosi szakoktatásnak az a mélyreható reformja, mely állatorvosi szakiskolánkat egyetemi rangra emelte, egyik leglényegesebb részében a jelen év őszén lép első ízben teljes érvényre. A legközelebbi tanévre ugyanis már kizárólag csak gimnáziumi, vagy realskolai érettségi bizonyítvány alapján vétetnek fel rendezes hallgatók az állatorvosi tanfolyamra.

Az egész reformnak tulajdonképpen ez a sarkalatos tétele, mert ebben nyer kifejezést az, hogy az állatorvosi tudomány művelésére és az állatorvosi képzés megszerzésére ugyanaz az előképzettség szükséges, aminőt más tudományos pályákon régóta megkövetelnek s ezzel az állatorvosi ténykedés a gyakorlatban is más tudományos foglalkozásokkal egyenlő rangúnak ismertett el.

Ezt a feltételt, a teljes középiskolai előképzettséget, önkénynt érthetőleg az egész vonalon következetesen keresztül kellett vinni, mert bármely kivétel a reformot alapjában ingatta volna meg. Epen ezért a középiskolai érettségi bizonyítvány, mely első sorban bizonyos általános, humanisztikus előkészítést van hivatva igazolni, nem helyettesíthető valamely gyakorlati szakismereteket igazoló bizonyítvánnyal.

Ebben találja magyarázatát a szervezési szabályzatnak intézkedése, mely szerint gazdasági tanintézeti végbizonyítvány alapján is csak úgy történhetik a beiratkozás az állatorvosi tanfolyamra, ha a jelölt egyúttal középiskolai érettségi bizonyítvány birtokában is van. Ez az intézkedés legkevésbé sem jelentheti azt, mintha ezzel a gazdasági végbizonyítvány talán kevesebb becsültetnek a középiskolai érettségi bizonyítványnál, hanem csakis annak folyománya, hogy a két bizonyítvány, mert lényegesen különböző tanulmányok végzéséről szól, egymást nem helyettesítheti.

Hogy egyébiránt az új szabályzat megalkotásakor a legtávolabbról sem érvényesült az az irányzat, hogy a gazdaságok az állatorvosi pályáról kirekesztessenek, azt eléggé bizonyítja az a tény, hogy az új szabályzat is, miként a régi, megfelelő módon méltányolja az előzetesen végzett speciális szaktanulmányokat. A gazdasághallgatókra nézve ugyanis azoknak a tárgyaknak hallgatása, melyeket már valamely gazdasági tanintézeten hallgattak, nem kötelező s ehhez képest ők állatorvosi tanfolyamot rövidebb idő, nyolcz helyett, hat fél év alatt végezhetnek.*

* A mostani szabályzat szerint a középiskolát végzett ifju öt év alatt megszerezheti a gazdasági és az állatorvosi oklevelet. Az idő szempontjából ez ugyanaz, mintha hat középiskolai osztály után előbb a három éves gazdasági tanintézeti s azután a négy éves állatorvosi tanfolyamot végezné.

A főiskola hallgatóságának zömét természetesen jövőben is, miként a multban, azok fogják képezni, kik csakis az állatorvosi képesítést kívánják megszerezni. Ezeknek a száma, a tanulmányi feltételeknek jelentékeny szigorítása folytán, a multhoz képest, legalább egy időre, mindenesetre tetemesen csökkenni fog, de ez a csökkenés előreláthatólag a reformnak csak előnyére fog válni. Meg fog szünni az, hogy a tanfolyamra beiratkozottak nagy tömegéből 40-30 és több százalék már az első két év folyamán abba hagyja az erejét túlhaladó tanulmányokat s ezek nem fogják a hivatottak tanítását és tanulását nehezíteni. Az utolsó években egyébiránt olyan rohamosan emelkedett a hallgatóság száma, hogy a felvételi feltételek szigorítása nélkül, rövid idő alatt veszedelmes tulprodukezió állott volna be ezen a téren.

A hallgatók számának csökkenése különben előreláthatólag nem lesz kezdetben sem túlságos. Egyfelől azok a stipendiumok, melyeket a földművelésügyi miniszter jelentékeny számban adományoz, a szegényebb sorsu hallgatót is felmentik tanulmányai közben a megelhetés súlyos gondjaitól, másfelől az állatorvosi pályán a viszonyok az utóbbi időben olyan kezezőben alakultak, úgy morális, mint anyagi tekintetben, hogy a középiskolát végzett ifjak igényeit teljesen kielégíthetik. Nevezetesen az állatorvosi közszolgálat államosítása óta az állatorvosok nagyobb része állami tisztviselő, nyugdíjra jogosító állás-

Az megadása mányaként amelyvel engedmény

Már Az árpa e mális vám

Látsz ban nem inkább Né Németorsz Nagy men Németorsz vitele ped

Az a a malatái gitva, sőt márká hely a vámen Németorsz fogják er ipara mo bimi felve befül, ann Pedig Né jelentéket jelentéken 1 millió métermázs a nyersa hátrányosa német mez is biztosít nyos, hogy sörárpame

Az aggaszthat nőségű év günkét me juk helyez árpánk ott nyers anny hatni arra ségének e let is emé

A ga emlékezn az előző 13:50 má ami elégg nagy érték is ép oly emelése, a fennállása

ban, a me és a fokoza kívül várd kivül várd szakségeln szakteend érezhető a fiatal állat alkalmazta betöltetni.

Az tanulmány hető a ha mélyzet s intézetei a és felszer mely egy munkálko gyakorlati tövé teszi

A nagyon előtt épül ban szük terv szeri séges vol (L. a főis új sebész nél külön aseptikus

Az 5 és félmarkás minimális buzavám megadása tehát a legtöbb kedvezmény folyományaként nekünk nem képez oly engedményt, amelylyel szemben Németországtólünk viszont engedményt követelhetne.

Már másként áll a helyzet az árpánál. Az árpa eddigi vámja 2 márka, a jövő minimális vám 3 márka volna.

Látszólag csekély vámemelés, amely azonban nem annyira a mi árpakivitelünkre, mint inkább Németország sörparára lehet végzetes. Németország sörparára a leghatalmasabb a világon. Nagy mennyiségű nyersanyagot igényel. Mert Németország árpabevitele 10 millió, malátabevitele pedig 1 millió métermázsa évenként.

Az árpa métermázsa most 1 márkával, a malátáé pedig 265 márkával lenne megdrágítva, sőt mi több, az új vámtarifája a komlót 20 márka helyett 40 márka vámmal terheli. Ezek a vámemelések veszedelmes kísérletezések Németország részéről, mert bizonyosan azt fogják eredményezni, hogy Németország sörparára monarchiánk sörparával nem fogja bírni felvenni a versenyt sem a vámhatáron befül, annál kevésbé pedig a vámhatáron kívül. Pedig Németországnak sörkiviteli érdekei sem jelentéktelenek, amint hogy a sörbevitel is igen jelentékeny. Németország nem kevesebb, mint 1 millió métermázsa sört viz ki s 750,000 métermázsa vizt be. Ez a sörforgalmi mérleg a nyersanyagok iránt megdrágításával igen hátrányosan változhatik meg anélkül, hogy ez a német mezőgazdaságnak a legcsekélyebb előnyt is biztosítaná, mert az már csak mégis bizonyos, hogy Németország a sörgyárak szükségelte sörárpanennyiségét maga termelni nem tudja.

Az új vámtarifája árpa vámtétele sem aggaszthat tehát minket, mert ami kiváló minőségű évi 3-4 millió métermázsa árpafeleslegünket még ezen emelt vám mellett is el tudjuk helyezni Németország piacain, mert ami árpánk ott nélkülözhetetlen nyers anyag, sőt a nyers anyag ez oktan megdrágítása közre fog hatni arra, hogy ami sörparánk kiviteli képességének emelkedésével a belföldi árpaszükséglet is emelkedni fog.

A gabonaművekkel egy sorban kell megemlékeznünk a liszt vámjáról is, amely eddig az előző általános vámtarifában 10-50 az újban 13-50 márka. A különbség tehát 3-50 márka, ami eléggé jelentékeny vámemelés egy ilyen nagy értékű ipari termékénél. Ez a vámemelés is ép oly kevéssé érint minket, mint a buza vámemelése, amennyiben a kereskedelmi szerződések fennállása óta, tehát amióta a tengerentúli

állattenyésztési tanszék, valamint a nemrég rendszeresített új járványtani tanszék kapott megfelelő helyiségeket, egyidejűleg pedig a vegytani tanszék is bővült olyképen, hogy a tágas vegytani laboratóriumban egyidejűleg ötven hallgató foglalkozhatik kvalitatív és kvantitatív elemzésekkel. Végül ez évben a bonczani és a körbonczani tanszék számára épültek tágas helyiségek, melyekben a gazdag gyűjteménytárak nyernek czélszerű elhelyezést, melyeket képeken is bemutatunk.

Ezenkívül, mert a régi telek további beépítése nem mutatkozott czélszerűnek, a főiskola részére a „Hungaria-uton új nagy telek szereztetett, melyen ez időszerű a modern igényeknek minden tekintetben megfelelő módon berendezett állami bakteriológiai intézet áll.

Ezekkel és a még tervbe vett építkezésekkel meg vannak téve az előkészületek arra, hogy a főiskolába lépő hallgatók itt minden irányban alapos elméleti és gyakorlati kiképzést nyerjenek az állatorvosi tudományterületekben s így jogosan lehet remélni, hogy az itt képesített állatorvosok, a kellő tudás birtokában lépve a gyakorlatba, értékes szolgáltatásokat fognak tenni az ország mezőgazdaságának.

államokban egyenlő feltételek mellett versenyünk, a német piacokon, a minimumra csökkent.

S amint buzakivitelünk, úgy liszt kivitelünk sem fog emelkedni, akár 10.50 akár 13.50 márka marad a liszt vámtétele s illetve akár mennyit sikerül a kereskedelmi szerződésekben a vámtételből lealkudni, az esetben, ha a tengerentúli államok ugyanazon vámtételek mellett versenyezhetnek velünk.

Németország egyébként a liszt vámtételét aligha fogja csökkenteni, mert fő törekvése eddig is, de az új vámtarifája felépítésénél különösen arra irányul, hogy iparát a külföldi versenyével szemben feltétlenül megvédelmezze. Ez a malomiparnál annál is inkább fontos körülmény, mert Németországnak csekély lisztbevitel mellett jelentékeny, az 1 millió métermázsa jóval meghaladó liszt kivitele van.

A liszt vámja sem lehet tehát részünkről viszontszolgáltatás tárgya.

Hüvelyeseknél a vámemelés 2 márka az általános vámtarifában, azaz kettő helyett 4 márka.

Németországnak hüvelyesekből 1 millió métermázsa átlagos bevitel van, amit aligha foghat a német mezőgazdaság még ezen tervezett vámvédelem mellett is fedezhetni, pedig ezt a vámot a kötéendő szerződésben jelentékenyen le kell szállítania. Németországba irányuló kivitelünk hüvelyesekből 200-400 ezer métermázsa évenként. Elég jelentékeny mennyiség összkivitelünknek átlag $\frac{1}{4}$ -e. Esetleges kiviteli nehézségek tehát ezen termények jelentékeny árhanatlását vonják maguk után.

A tengeri vámját is az általános új vámtarifája az előző kétszeresére emeli, azaz kettőről 4 márkára.

Németország bevitel 12-16 millió métermázsa évenként, nem valószínű tehát, hogy ezen vámemeléssel a német mezőgazdaság abba a helyzetbe jutna, hogy ezen mennyiséget maga termelhesse, hanem sokkal valószínűbb, hogy a hízalás és állattakarmányozás ezen nélkülözhetetlen anyagát a magas vámtétel jelentékenyen megdrágítja s Németország gazdáink versenyképességét más téren csökkentti.

Ez a vámemelés minket ugyancsak nem érint, amennyiben évi beviteli többletünk 1 és 2 millió métermázsa között váltakozik, így tehát kizártnak tekinthető a jövőre nézve, hogy a Monarchia tengerit akár Németországba akár más államba szállíthasson.

A friss szőlő vámja változatlan, 15 márka maradt az általános vámtarifában. A szerződéses vám 3 márka, valószínű, hogy a jövőben is ezt nem nekünk, de Olaszországnak kikü-

denie sikerül, amely vámemegedmény azonban reánk nézve is kiváló fontossággal bír, szőlőkivitelünk jövő fejlődése érdekében.

A heremagvak eddig vámentesek voltak. Az új vámtarifája 5 márkás vámmal tervezi megterhelni az ennemű bevitelt. Ez a vámtétel ha meg is maradna, Németországba irányuló heremagkivitelünknek nem lesz akadálya tekintve a heremag értékes voltát.

Az élő baromfi vámja most 6 márka métermázsaenként. A ludé 0.70 márka darabonként, míg a multban vámentes volt.

Ezen vámtételekből valószínűleg sikerül majd valamit lealkudnunk, de ha nem is, e vám csak a pénzügyi vám jellegével bír, tekintve a baromfi értékes voltát.

Egyébként is Németországnak 300,000 mm. évi bevitel az élő s 50,000 mm. a leölt baromfiból, nyilvánvaló tehát, hogy ezt a pénzügyi jellegű vámot is a német fogyasztók fogják megfizetni.

A friss hus vámját az új vámtarifája 20-ról 30-ra, feldolgozott húst 20-35 márkára emeli. Ez a vámemelés tehát igen jelentékeny s jóformán annyit jelentene, amennyiben e vámok a kereskedelmi szerződések által csökkenthetők nem volnának, hogy a friss és feldolgozott húsbevitel Németországba lehetetlenne válnék. Pedig e téren aligha számíthatunk nagy engedményekre, mert jelenben is a friss húsra, kivéve a sertéshúst, a szerződéses vám 15 márka, a friss sertéshúsra és feldolgozott húsra pedig 17 márka volt. Az általános vámtarifája 20 márkás vámjából tehát igen keveset sikerült lealkudni.

Ez a vámemelés egyenest az Egyesült-Államok ellen irányul, amely Németországnak átlagos évi 620,000 q húsbevitelében közel 50%-ig van érdekelve.

E vámtétel leszállítása tehát ugyancsak az Egyesült-Államoknak eminens érdeke s ami évi 15,000 q hús kivitelünk semmi esetre sem oly nagy, hogy Németországot különös engedményre készítse. Ha a vám le fog szállíttatni, úgy ez főleg az Egyesült-Államok, Hollandia és Dánia kedvéért fog megtörténni, amelyek ma Németországot hussal ellátják.

Érzékenyen érint a bor vámjának az emelése, amely fajsúly szerint lesz a jövőben elvámolva s ennek megfelelőleg 24-30, egész 160 márka vámmal terheltetik q-ként. Ily vámtétel mellett Németországba csak a legfinomabb borok bevitel lesz lehetséges, de hogy a mai 700,000 q borbehozatal miképp fogja a német fogyasztás nélkülözni, azt ma megérteni nem tudjuk.

Az bizonyos, hogy Németország bortermelését nem fokozhatja annyira, hogy mennyiséget fedezhetné. Amennyiben e vám érvényben maradna, következése az volna, hogy a fogyasztás a sör felé irányulna s így árpakivitelünk sánszai jelentékenyen növekednének. Olaszország azonban aligha fog ezen vámemelésben megnyugodhatni, bár a 24 márkás vámtétel alá eső csekélyebb minőségű olasz borok vámja a régi általános vámtarifában is 24 márka volt. Csak a szerződés biztosított 20 márkás vámot az olasz s ilyképen a magyar bevitelnek is. Ezt a vámot valószínűleg a jövő szerződésekben is biztosíthatjuk magunknak, ha másképp nem, Olaszország révén, amelyre nézve e vámszállítás életkérdés s ez esetben homoki tömegborokkal német piacokon Olaszországgal is felvehetjük majd a versenyt, főként akkor, ha az olasz bor beözönlése ellenében a Monarchia piacait megoltalmaztuk. A német borvámemelés tehát főként a francia és magyar finomabb s első sorban a tokaji borok bevitelét sújtja, annyira, hogy 160 márkás vám mellett asszaboraink kivitele lehetetlenne válik.

Az új vámtarifája bennünket legközelebről érintő vámemeléseivel az állatok vámjánál találkoznak.

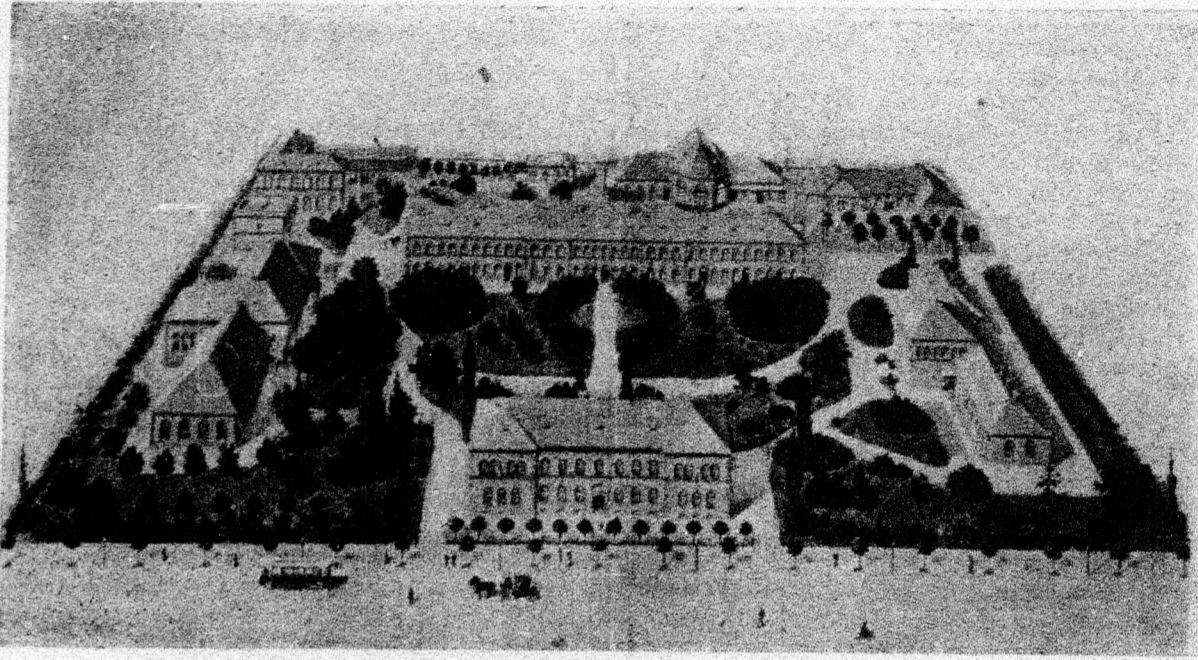
A ló vámja eddig 20 márka volt. Minden bevitt darab után a jövőben 6-25%-os érték-vámot állapít meg az új vámtarifája s ennek

megfelelőleg 30—300 márka darabonként a vám. Kérdés azonban, hogy mikép lesz lehetséges a lóbehozatalt érték szerint megvámolni.

Mert hisz annyi élelmességet minden importőrrel fel lehet tételezni, hogy lovait tulbecsülni nem fogja s így a legértékesebb lovai is a minimális vámtétel mellett fognak becsusz-

e vám 20%-os volna míg a régi szerződéses vám csak 6 és fél % volt.

Németország évi átlagos ökrbehozatala 57,000 db s ha e vámtétel érvényben maradna, úgy a német mezőgazdaságnak évenként 57,000 darab ökrrel kellene többet produkálnia, mint eddig. E vámemelés főként, sőt lehet mondani:

176. ábra. A m. kir. állatorvosi főiskola távlati képe.

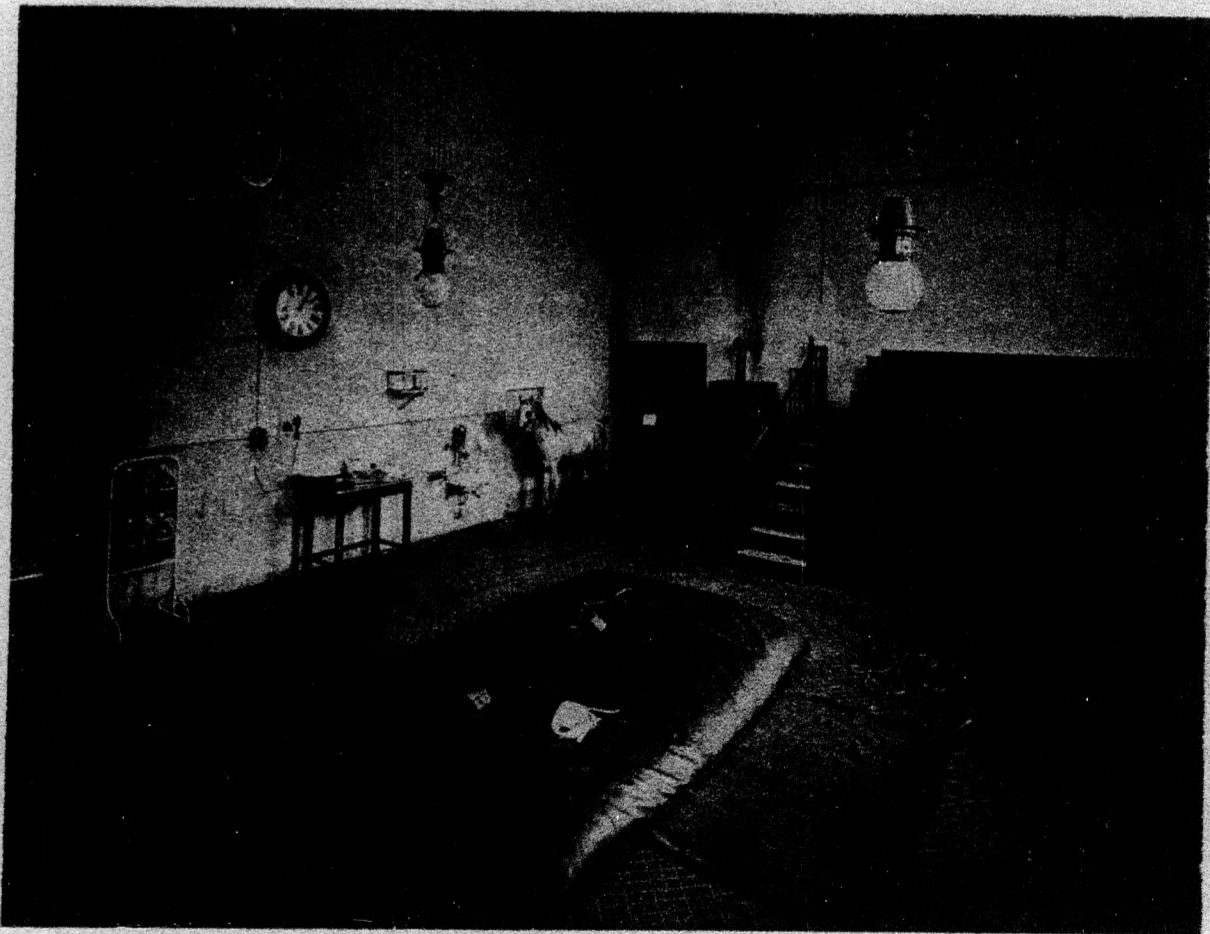
hatni, ha csak a lovak elvámolására feljogosított minden egyes vámhivatal mellé a német kormány lóbecslő-bizottságokat nem állít. Németország évi lóbevétele 100,000 drb, amelyben mi 10—15,000 darabbal részesedünk.

A vámtarifa egyenest prohibítív vámtételt tartalmaz az ökrbehozatalnál, amennyiben az ökrö-

kizárólag ellenünk irányul, mert a német behozatalnak 85-90%-át Ausztria-Magyarország fedezi.

A tehén vámjá 9 márka volt eddig, míg az új vámtarifa szerint 25 márkás vámtétel tervezetik.

Tekintve, hogy a bevitt tehének átlagos

177. ábra. Sebészeti terem az állatorvosi főiskolában.

ket jövőben nem darabszám szerint, hanem élősúlyszert vámolja el, minden q. élősúly után 12 márka vámot szed. Ha 7 q-ás ökröket veszünk alapul, úgy a vám 80 márka volna az eddigi 30 márkás általános és 25-50 szerződéses vámtétellel szemben. S miután a német statisztika értékelése szerint egy darab ökr 400 márka,

értéke 300 márka, ez 8%-os értékárnak felelne meg, ami már az állatbevételnél eléggé jelentékenynek mondható, de amelyet még az állatbevétel, ha az elé egyéb nehézségek nem gördülnek, megbir.

Németország tehénbevétele az utóbbi 4 év átlagában 65,000 db. Amelyben Ausztria-

Magyarország átlag 38,000 drbbal vesz részt, s a vámemelés tehát ismét a mi kivitelünket sújtaná a legérzékenyebben.

Fiatalló marha eddig 3 márkát fizetett, az új vámtétel 15 márka volna. Tekintve, hogy a bevitt fiatal marha átlagos értéke 200 márka, ez 7-5%-os értékárnak felelne meg, amit az állatbevétel szintén megbirna, ha az előállat-egészségügyi nehézségek nem gördítettének. Németország bevétele fiatal marhában az utolsó év átlagában 60,000 db, amelynek 50%-a Ausztria-Magyarországból kerül ki, tehát a vámemelésnél ugyancsak érdekelve vagyunk.

A tojás vámjá az új vámtarifában 6 márka, a régiben 3 márka, míg a szerződéses vám 2 márka volt. E vámemelés eléggé jelentékeny. Az értéknek körülbelül 10%-a. Nem valószínű azonban, hogy ez a vámtétel a kereskedelmi szerződések által ne legyen csökkenthető, sőt ez Németország fogyasztásának eminens érdeke. A német tojásbevétel ugyanis oly emelkedést mutat évről-évre, amely mellett a vámot feltétlenül a német fogyasztó fogja megfizetni, anélkül, hogy a behozatal esőkkennék s anélkül, hogy a tojásfogyasztás megdrágítása a német mezőgazdaságnak előnyt biztosítana. Németország tojásbevétele 1897-ben 1 millió métermázsá, 1900-ban 1 millió 180,000 métermázsá, ily nagymennyiségű bevittet visszashoztatni ép oly lehetetlenség, mint azt képzelni, hogy a német mezőgazdaság képes legyen ezen tojás mennyiségnek csak $\frac{1}{4}$ -ét is saját termelésével pótolni. A mi Németországba irányuló tojás kivitelünk a kereskedelmi szerződések ideje alatt öröndetes lendületet mutat, amennyiben Oroszország tojás-termelésének is közvetítőivé váltunk. A német tojásbevételnek $\frac{3}{4}$ -része monarchiánkból kerül ki, amennyiben közel 800,000 mm. tojást szállítunk Németországba. A tojás vámjának emelése tehát első sorban a mi kivitelünket érinti s itt már fontos körülmény, hogy a kereskedelmi szerződéses tárgyalásoknál gondunk legyen arra, hogy a vámtétel megfelelően leszállíttassék.

A vaj vámjá 20-ról, illetve a szerződéses 16 márkás vámtételről 30 márkára emeltetett. Ez 15—20%-os vámemelésnek felelne meg, ami már egy oly hatalmas vámvédelem, amely mellett a német piacokon egy állam sem tudna versenyezni.

Németország vajbevétele emelkedése állandó amennyiben 1897-ben 100,000, 1900-ban már 166,000 mm. volt, amely mennyiségből 50,000 métermázsát Ausztria-Magyarország, 58,000 q-t Hollandia szállított. A vaj vámemelése tehát reánk nézve első rangú fontossággal bír, különösen most, amidőn a vajtermelő szövetkezetek nap-nap után alakulnak s így kivitelünk fokoztatására alapos a remény. E vámtételnél azonban valószínűleg nagy harcunk lesz a kereskedelmi szerződés kötésénél, mert a német mezőgazdaság tényleg könnyen abba a helyzetbe juthat megfelelő magas vámvédelem mellett, hogy a vajbevétel teljesen fölöslegessé válhat a vajtermelés megfelelő fokozása mellett. Azt sem szabad azonban a német gazdáknak szem előtt téveszteniök, hogy ezen fontos, különösen Németországban nagy fogyasztási cikk tulságos megdrágulása arra fog vezetni, hogy a fogyasztás más zsiradék felé fog fordulni, hogy különösen a művaj fogyasztása fog eddiginél is nagyobb mérvben emelkedni.

A disznózsír vámját az új vámtarifa 10 márkáról 12-50 márkára emeli. A vámemelés tehát jelentéktelen s a kereskedelmi szerződéses tárgyalások dolga, hogy a vámtétel leszállíttassék, amiért nekünk nem is kell annyira közreműködnünk, mert az Egyesült-Államokra nézve a vámtétel leszállítása sokkal fontosabb érdek, a mi összes Németországba irányuló disznózsír-, szalonna-, ludzsírkivitelünk alig haladja meg az 1000 q-t s a sertészsírt megelőző időszakban sem volt több 6,800 métermázsánál. Ez az áremelés tehát minket nem érint, a sajtóvámot az új vámtarifa 20-ról 30 márkára emeli. Ez a vámtétel inkább Ausztria

mezőgazdaságra erősen sajto

A sertés

ként, míg a

Az új

rinti vámot

E vámtétel

a sertés ár

Német

sertést visz

elől elzárko

természetes

ország felé

szelni nem

új állategés

biztosítéket

kivitelünkne

szerint gáta

A juh

tennek, ame

ien, épp oly

más államo

hogy nem is

átlagában k

Ezzel

vámtarifa

ségtelen, h

az összes

amennyiben

amely ne e

mértékben.

E vám

csak az vol

eddiginél

hanem az is

mények vers

lenné válják

Igy be

tarifa tétel

a sajtóval az

nél, a sertés

Meggy

tévedése az

hiszik, hogy

emelések ar

lag, hogy ne

husbehozata

egy rövid st

győzhet.

Német

nosan :

Kon

Arp

Zab

Ten

Roz

Buz

Q

Már m

behozatalt,

lagában :

Ló

Ök

Teh

Fiat

Sert

Q

Vegyül

hozó a

1.

összesen 2.

Ezeket

mezőgazdasá

sem lesz tö

jövőben, mi

természetes

ségessége es

német agrár

mezőgazdaságát érdekli, mert Magyarország erősen sajtót importáló állam.

A sertés váma 6 márka volt darabonként, míg a szerződéses vámtétel csak 5 márka.

Az új vámtarifa sertésnél is előny szerinti vámot állapít meg q-ként 10 márkában. E vámtétel 10—15%-os értékvámnak felel meg, a sertés áringadozásának megfelelőleg.

Németország évenként átlag 70,000 dr. sertést visz be, amióta a mi sertésbevitelünk elől elzárkozott. A sertés vámtétele minket természetesen igen közelről érdekel, bár Németország felé irányuló sertésbevitelünkről ma beszélni nem lehet, de lehet az esetben, ha egy új állategészségügyi egyezményben megfelelő biztosítékot nyerünk arra nézve, hogy sertésbevitelünknek Németország nem emelhet tetszés szerinti gátat.

A juh váma 1 márkáról 2 márkára emeltetnék, amely vámemelés amennyire jelentéktelen, épp oly kevésbé is érint bennünket, de más államot sem, mert Németország nemcsak hogy nem importál juhot, de az utolsó 4 év átlagában kiviteli föbblete 150,000 db.

Ezzel beszámoltunk volna az új német vámtarifa fontosabb agrár-vámtételeiről. Kétségtelen, hogy az új vámtarifa kidolgozásánál az összes agrárkövetelmények érvényesültek, amennyiben nincs az a mezőgazdasági vámtétel, amely ne emeltetett volna kisebb vagy nagyobb mértékben.

E vámemelések indoka, mint tudjuk nemcsak az volt, hogy a német mezőgazdaság az eddiginél hathatósabb vámvédelmet nyerjen, hanem az is, hogy egyes mezőgazdasági termények versenyre a német piacokon lehetlenné váljanak.

Igy be fog ez következni, ha az új vámtarifa tételei maradnának érvényben a vajnál, a sajtúnál az ökörnél, a friss hus és husneműeknél, a sertésnél.

Meggyőződésünk szerint azonban nagy tévedése az a német agráriusoknak, ha azt hiszik, hogy a német mezőgazdaságot e vámemelések annyira fejleszthetik és oly sokoldalúlag, hogy nemcsak a gabona, de az állat- és husbehozatalt is nélkülözhetővé tehetik. Erről egy rövid statisztikai összeállítás bárkit is meggyőzhet.

Németország gabonabehozatala általános:

Konkoly	280,000 q.
Arpa	10,000,000 "
Zab	4,500,000 "
Tengeri	15,000,000 "
Rozs	8,500,000 "
Buza	13,000,000 "
Összesen	51,280,000 q.

Már most állítsuk ezzel szembe az állatbehozatalt, amely volt az utolsó 4 év átlagában:

Ló	100,000 darab.
Ökör	57,000 "
Tehén	65,000 "
Fiatl marha	60,000 "
Sertés	70,000 "
Összesen	352,000 darab.

Vegyük még e két tekintélyes számhoz hozzá a

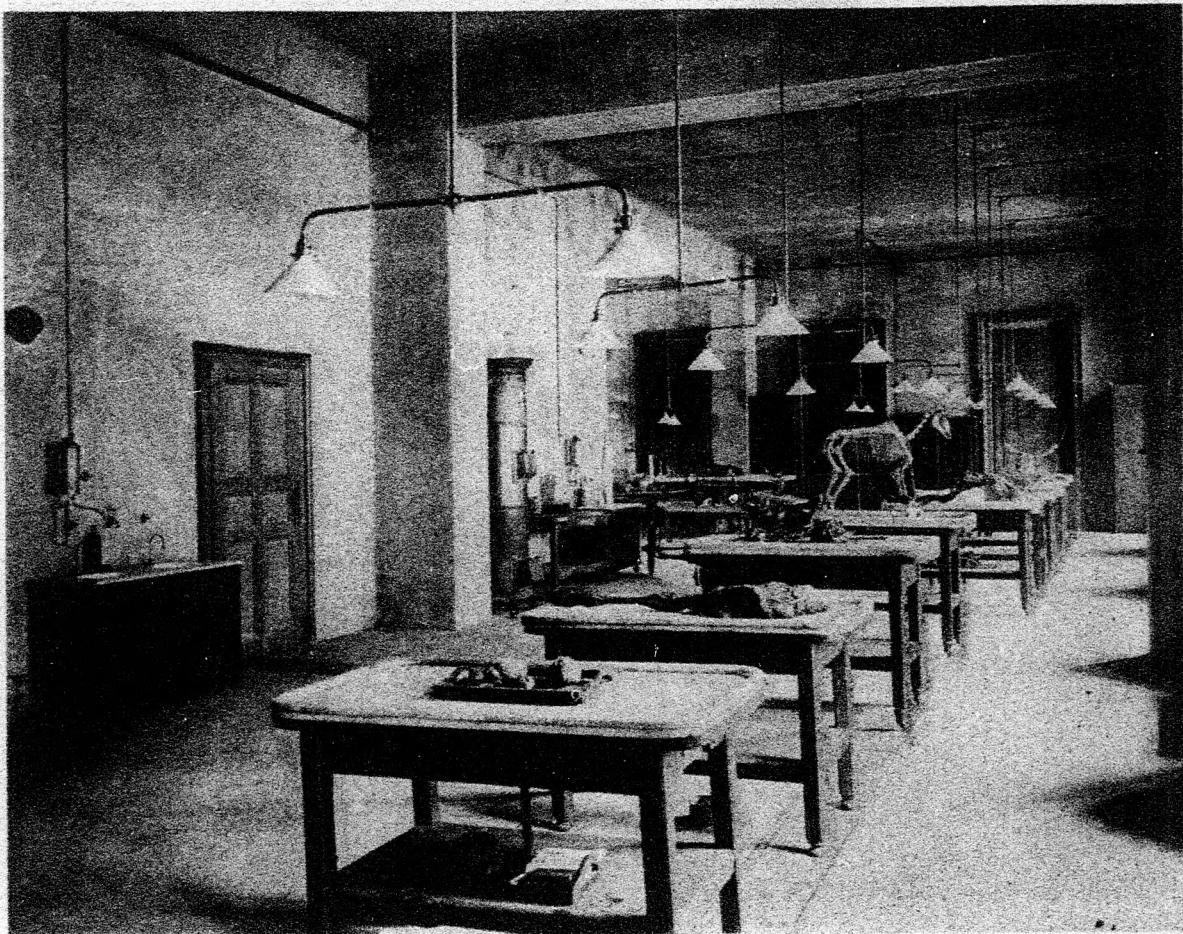
300,000 q-nyi élő baromfit,
50,000 q-nyi teölt baromfit,
1,180,000 q tejast,
160,000 q vaj és
620,000 q friss és feldolgozott hus
behozatalt,

összesen 2,310,000 q nélkülözhetetlen élelmezési cikk behozatalt.

Ezeket a mennyiségeket Németország mezőgazdasága semmiféle vámvédelem mellett sem lesz többé képes előállítani, kevésbé a jövőben, mint a múltban, amidőn a fogyasztás természetes emelkedéséből a behozatal szükségessége csak emelkedni fog. De tévednek a német agráriusok abban is, ha azt hiszik, hogy

e kétségtelenül igen magas vámtételek az Egyesült-Államok versenyével szemben nekik kellő védelmet biztosítanak.

minimális gabonavámtétel érvényesítetne az Egyesült-Államokkal szemben, akkor az Egyesült-Államok versenyé épp oly nyomasztólag fog

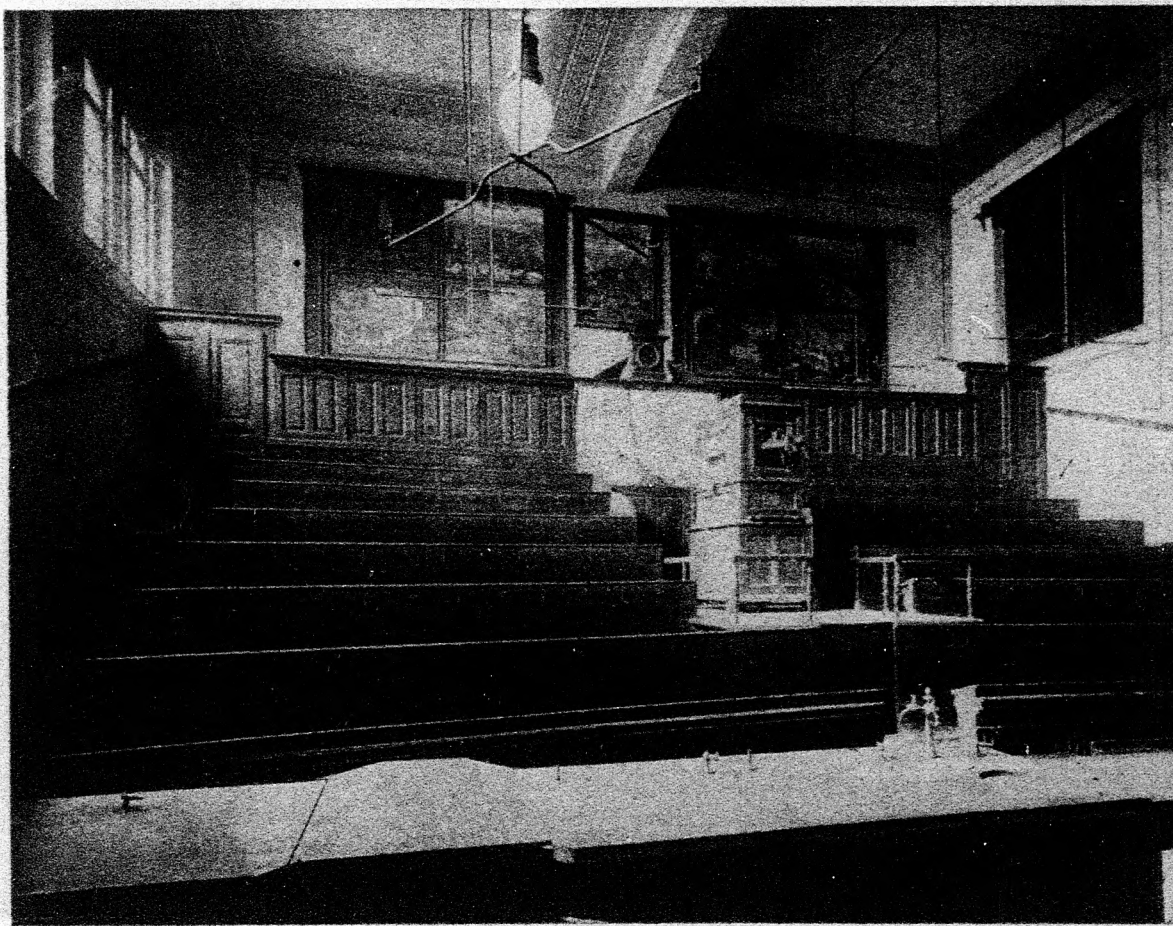

178. ábra. Bonoztani dolgozó-terem az állatorvosi főiskolában.

Ez a vámtarifa, ez a vámtörvény a német mezőgazdaságnak az Egyesült-Államok versenyével szemben nem biztosíték, ha az Egyesült-Államok mezőgazdasági termelése megint csak a legtöbb kedvezménye alapján, amelyet az új

hatni a német mezőgazdaságra, mint eddig, mert az Egyesült-Államok gazdái, ha kell, tudnak még olcsóbban is termelni, de főként tudnak még olcsóbban szállítani.

Európa mezőgazdái csakis akkor szaba-

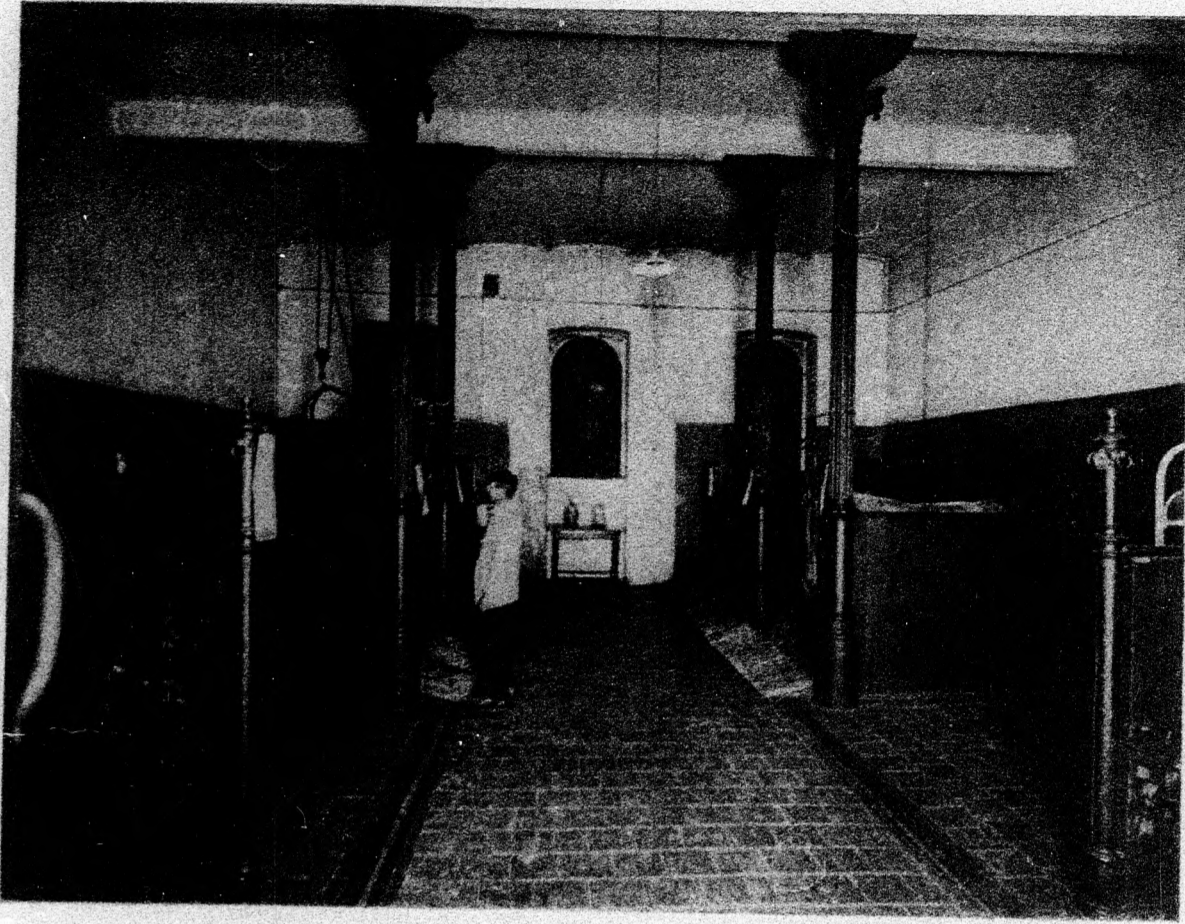
179. ábra. Élettani terem az állatorvosi főiskolában.

vámtörvény nem érint, egyenlő feltételek mellett versenyezhetnek a többi államok mezőgazdasági termelésének versenyével, illetve a

dulhatnak még a tengerentúli verseny nyomása alól, ha azzal szemben a differenciális vámkézelés érvényesülni fog és épp azért, mert tud-

duk, hogy ennek az időnek be kell következnie, a német új vántarifát nem tekinthetjük az utolsó szónak. Az Egyesült-Államoknak nem

az európai mezőgazdaság döntetett a válságba, ipari termelésével pedig Európa ipara néz egy válságnak elébe, ha idejében nem tömörülünk

180. ábra. Az állatkórház egy helyisége az állatorvosi főiskolában.

mezőgazdasági versenye fogja az európai államokat közös akcióra készíteni, hanem az ipara is.

Az Egyesült-Államok hihetetlen mérvű

veszélyeztetett érdekeink védelmében. Az új vámpolitikában el kell esni a legtöbb kedvezmény elvének, amely elvet maga az Egyesült-Államok már rég elvetett s amely elv fentar-

181. ábra. Állattenyésztési gyűjtemény az állatorvosi főiskolában.

gazdasági fellendülése az egymással kicsinyes torzalkodásban élő európai országokat gazdasági lépés alakjában fenyegeti. Nyers terményeivel

tása vámpolitikában az európai államokra nézve valósággal öngyilkosság. Ahol az Egyesült-Államok egyenlő felté-

telek mellett vehetik fel a versenyt az európai államokkal, ott a küzdelem eldőlt felett kétségeskednünk nem lehet.

Az új német vántarifa tehát bármily agrár vámokat is tartalmazzon, nem tekinthető agrár diadalnak, mert átmenetileg biztosíthat ugyan előnyöket a német mezőgazdaságnak, de amíg a legtöbb kedvezmény elvét a vámpolitikából a német agráriusoknak kiküszöbölni nem sikerül, s ennek folyamán amíg az Egyesült-Államokkal szemben s általában a tengerentúli államokkal szemben úgy Németország, mint Európa egyéb államai különbözetű vámokkal nem védekeznek, a vámemelésekkel nem az Egyesült-Államokat, de önön magukat teszik tönkre.

Mérlegelve már most az új német vántarifa közvetlen hatását a mi kereskedelmi forgalmunkra, mindenekelőtt ki kell emelnünk, hogy egy általános vántarifával állunk szemben, amelynek vámtételei a kereskedelmi szerződések által leszállyíthatók.

De eltekintve a leszállyíthatóság eshetőségétől, reánk nézve főként az állatvámok bírnak fontossággal, mert az agrár vámemelések egyrésze, mint a részleteknél kiemeltük volt, vagy nem érint bennünket, miután kivitelünk nincs, vagy a szerződések által egyébként is eszökkenő vámemelés kereskedelmi forgalmunk jövő fejlődését nem érinti.

Állatkivitelünk azonban rögtön más képet mutat, ha abból indulunk ki, hogy a kereskedelmi szerződések lejártával mi Szerbiával állategészségügyi egyezményt nem kötünk, így a szerb állatbehozatal elől elzárkozunk.

Már pedig a szerb állatbehozatal elől való elzárkozás úgy a magyar, mint az osztrák agráriusok közös és sarkalatos kívánsága főként az esetben, ha Németország a mi állatkivitelünk elől elzárkozik.

Már pedig a 80 márkás ökörvám nem egyéb mint elzárkozás, ebből folyólag Monarchiánkra nézve is az a helyzet áll elő, hogy a szerb állatbehozatal elől teljesen elzárkozzék.

S ha a jövő képét ezen új helyzetből kiindulva rajzoljuk meg, akkor úgy állunk, hogy nemcsak hogy nincs kiviteli fölöslegünk ökörben, de sőt még hiány fog előállni, amennyiben évi átlagban a kereskedelmi szerződések fennállása óta 6000 drbbal több ökröt hozunk be, mint amennyit kiviszünk.

Tehén és fiatal marha kivitelünket a 7-8%-os értéken, amely azonban a kereskedelmi szerződések által még eszökkenhető lesz, nem érinti, mert ha Németország az ökr és husbehozatal elől tényleg el fog zárkozni, fokozott mérvben fog előállni a kényszerűsége annak, hogy husszükségletét tehén és fiatal marha bevitelével fedezze.

De Európa husszükséglete általában is jelentékenyen emelkedni fog akkor, ha mi a szerb állatbehozatal elől elzárkozunk. Ez nem jelent egyebet mint azt, hogy Európa fogyasztásából évenként 60.000 drb állat: ökr, tehén és fiatal marha kivitetik, mert világos, hogyha Szerbia marháját hozzánk be nem hozhatja, akkor Európa más piacain sem jelenhetik meg s így ez a marhakivitel Európa huszfogyasztására nézve megszűnt létezni.

Ily értelmezéssel tehát a német állatvámemelések sem jelentenek Monarchiánk mezőgazdaságára nézve veszedelmet. Mindenesetre nagyobb fontossággal bír e vámemeléseknél egy oly állategészségügyi egyezmény, amely biztosítaná állatkivitelünket, mert ha meg volna az a megnyugvásunk, hogy állatkivitelünk elől a német kormány részéről tetszőleges gátak nem emelhetők, hogy tehát állatkivitelünk szabad lebonyolítására s állandó fejlődésére számíthatunk, akkor az általános vántarifa állatvámjai sem aggasztanak minket, mert azok dacára is versenyképességünket a német piacokon fenn tudnók tartani.

Az új német vántarifa tehát távolról sem rejti magában azt a veszedelmet, amit a napi sajtó eleve világgá kürtöl, egy nagy tanúságot

azonban l
merithetünk
német agrá
fogadjuk el
követelések
nak, mert
mozgalom

A fig
soknak szó
zottabb mé
kérdések a
fontos érde
követeljük
a német a
került.

A ne
véssé véd
ha tehát
gondoskodu
részesíti me
annak az o
kiszorult te
piacainkon

NÖV
R

Lenter
viszo

A len
gyát nem
szállítható,
mellett bel
árut. A len
tős kényes
zések segít
kalmazásáva
kellékekkel
kán rendel
tat, hogy a
igen külön
öntetű term
ezészerűbb
tást és tilo
reá bizni és
tani. E ezé
lyek a lenk
és félgártu
módon teha
alul felszab
a lenkőro t

Ilyen
létesítése ir
mozgalom,
eredményre
Szepesmegy
de ugylátsz
hiánya miatt
hajótörést
pek létesítés
hangzott k
láltak.

Néhán
nyezés indu
hathatós tár
désére veze
már régebb
ban talált v
totta feldol
mesztés évr
illető vállalk
egyesületéne
földmivelési
járulása mel
megyében
az első mag

A len
megindult t
pont, hogy
letek bevonn
ahol a lent

azonban levonhatunk és egy figyelmeztetést meríthetünk abból. A tanulság az, hogy a német agrármozgalmat ne kiesinyeljük többé s fogadjuk el végül azt az alkut, hogy az agrárkövetelések Németországban érvényesülni fognak, mert a politikai hatalom és befolyás e mozgalom kezében van.

A figyelmeztetés pedig nekünk agráriusoknak szól, hogy résen legyünk, még fokozottabb mérvben, mint eddig a vámpolitikai kérdések alakulásánál, s hogy a mezőgazdaság fontos érdekeinek legalább oly mérvű védelmét követeljük és érvényesítsük, mint amely mérvűt a német agráriusoknak már kiküzdeniök sikerült.

A nemzetközi áruforgalom mindig a kevésbé védett fogyasztási piacok felé irányul, ha tehát legalább oly vámvedelemtől nem gondoskodunk, mint a melyben Németország részesíti mezőgazdaságát, akkor ki vagyunk téve annak az eshetőségnek, hogy a Németországból kiszorult termények a mi gyengébben védett piacainkon keresnek elhelyezést.

NÖVÉNYTERMESZTÉS.

Rovatvezető: Oserháti Sándor.

Lentermesztési és értékesítési viszonyok Magyarországon.

II.

A lenkóró, mint ilyen, kereskedelem tárgyát nem képezi s nagyobb távolságra nem szállítható, hanem csak megfelelő feldolgozás mellett belőle nyert rostanyag képez piaci árut. A lenkóró kikészítése azonban meglehetősen kényes munka, ami csak kellő berendezések segítségével s a szükséges szakértem alkalmazásával történik megfelelően, ezekkel a kellekekkel pedig különösen a kistermelők ritkán rendelkeznek, amit az a körülmény is mutat, hogy a háziipari czélokra készített lenek igen különböző színűek szoktak lenni. Egyöntetű termény biztosítása érdekében tehát legcélszerűbb kivenni a gazda kezéből az áztatást és filóást és csak a lenkórótermesztést reá bízni és ennek értékesítésére módot nyújtani. E czélra olyan telepek szükségesek, amelyek a lenkórót meghatározott áron beváltják és felgyártmányára kikészítve értékesítik, e módon tehát a gazda az értékesítés gondja alul felszabadul s aggodalom nélkül mehet bele a lenkóró termesztésbe.

Ilyen lenbeváltó- és kikészítő-intézetek létesítése iránt már a 90 évek után indult meg mozgalom, de megfelelő vállalkozás hiányában eredményre nem vezetett. Ugy tudom, hogy Szepes megyében Iglón működött ilyen telepede ugyilatszük, kellő vezetés és támogatás hiánya miatt a kezdett nehézségeim csakhamar hajótörést szenvedett. Állami lenbeváltó-telepek létesítése érdekében azóta többször felhangzott kívánalmak meghallgatásra nem találtak.

Néhány év előtt e téren újabb kezdeményezés indult meg s a földművelésügyi miniszter hathatós támogatása mellett számottevő fejlődésre vezetett. Egyik komárommegyei uradalom már régebben termelt lent, amely kórós állapotban talált vevőre, aki ezt Csehországba szállította feldolgozás végett. Minthogy a lenkórótermesztés évről-évre nagyobb mérvet öltött, az illető vállalkozó a nevezett vármegye gazdasági egyesületének anyagi és erkölcsi támogatása s földművelésügyi miniszter 12,000 korona hozzájárulása mellett 1897-ben felállította Komárom megyében Nagy-Tanyon (posta- és vasútállomás) az első magyar lenbeváltó- és kikészítő-telepet.

A lentermesztés fejlesztésére újabb megindult törekvéseknél az volt a vezérlő szempont, hogy a sulypont elsősorban ne új területek bevonására helyezessék, hanem hogy ott, ahol a lentermesztéssel már eddig is foglal-

koztak, ez a termelési ág jövedelmezőbbé tessenek, illetőleg a hanyatlásnak eleje vétessek, mivel ott a lentermesztés felvirágzása fontos közgazdasági érdek. Ezekre való tekintettel az illetékes körök figyelme első sorban a Felvidék s a Királyhágón túl fekvő országrész lentermesztésre alkalmas vidékeire irányult, mihez képest megkezdődtek a szükséges tárgyalások megfelelő telep felállítása iránt. Ennek folytán a Szepesvármegyei gazdasági egyesület a vármegye főispánjának támogatása a magyar királyi földművelésügyi miniszter urnak 25,000 korona segélye s az érdekelt város közönségének 10,000 korona hozzájárulása mellett Szepes-Olaszán létrehozta 1900-ban az első szepességi lenbeváltó- és kikészítő-telepet, amelynek építkezései és berendezései mintegy 45,000 korona költséggel befejezést nyertek. A telepet megfelelő szerződés mellett a Szepesmegyei gazdasági egyesülettől a nagyváltó vállalkozó bírja bérben, kinek szakzszerű vezetése alatt a gyár üzemét már a múlt évben megkezdette.

A lentermesztésre alkalmazott gazdasági szaktanár működésének megkezdése után egyszerűsített megindult a Királyhágón túl Udvarhelymegyében a kísérletezések eredeti orosz len vetőmaggal. Minthogy e kísérletek minőség tekintetében a remélt jó eredményre vezettek s a termelés olyan kiterjedést vett, hogy a lenkórónak az előbb említett telepek egyikére szállítása nagy költséget okozott volna, a vállalkozó ajánlkozott az ott megindult lentermesztés központjában megfelelő telep felállítására és üzembe vételére. Darányi Ignác földművelésügyi miniszter ur méltányolva ilyen lenbeváltó-intézetnek a Királyhágón túl fekvő részek közgazdasági viszonyaira való kiváló fontosságát, a mozgalom iránt kezdetül fogva a legmelegebb érdeklődéssel viseltetett. Ennek s a vármegye főispánja, mint a vármegye iparfejlesztő bizottsága elnöke részéről tapasztalt lelkes érdeklődésnek és czéljának köszönhető, hogy az érdeklőség törekvése mellett a tárgyalások a folyó 1901. évben olyan lefolyást vettek, miszerint a telep felállításának ügye már is megoldást nyert s az első Királyhágóntul lenbeváltó- és kikészítő-telepen 60,000 korona költséggel előirányzott építkezései Székely-Keresztúron a község által e czélra átengedett telken megindulhattak.

A magyar földművelésügyi kormányzatnak a lentermesztés fejlesztésére irányuló tevékenységén felbuzdulva, Horvát-Szlavonországban is megindult hasonló mozgalom. Ennek következményeképp Eszék vidékére kiterjedő lentermesztő és értékesítő szövetség alakult, amely a fentnevezett vállalkozóval szerződésre lépett az első horvát-szlavonországi lenbeváltó telepen Eszéken leendő felállítására és üzemben tartására. A 70,000 korona költséggel előirányzott építkezések a folyó 1901 év április havában meg is kezdettek. Az építkezésekre és beruházásra a vállalkozó 40,000 korona segélyt kapott, amelyből 24,000 koronát nem tartozik visszafizetni, 16,000 koronát pedig nyolcz évi részletben térít meg. Ugy ez, mint a székelykeresztúri telep üzemét már a folyó évben megkezdte.

Ez a négy lenbeváltó- és kikészítő-telep együtt mintegy 30-40,000 métermázsra száraz lenkórót képes évente feldolgozni (áztatni, törni és filólni), amely mennyiség körülbelül 1500-2000 kat hold lenterületnek felel meg.

A lenkóró beváltását e telepek részéről hasonló elveken alapuló szerződések biztosítják. A beváltási ár a kóró mennyisége szerint nem egyforma, ha ugyanarra a minőségre hasonló mind a négy telepen. A székelykeresztúri telepen fizetett árak helyben I. osztályu 75 cm.-nél hosszabb len kóróért kilencz korona, II. osztályu 60-75 cm. hosszú lenért hét korona, III. osztályu 40-60 cm. lenért öt korona. A 40 cm.-nél rövidebb és kusza gyommentes lenkórót a vállalkozó három koronával szokta fizetni.

A nevezett vállalkozó azonban nem csupán olyan lenkórót vásárol, amely szövőgyáripari

czélokra való rostnyerésre alkalmas vidékről származik, tehát erre való tekintettel természetek és ennek megfelelő kikészítésen megy át, hanem olyan lenkórót is megvesz, amely kizárólag magnyerésre szolgáló termesztésből származik. Az ilyen lenkóró rostnyerésre nem alkalmas és sok helyen feltűzelik. Ujabbban az ilyen kóróból nyert szösz, különösen Németországban diványok és matrácok töltésére használják fel tengerifü helyet, amelyet igen jól helyettesít, mert rugalmasabb, nem olyan poros, szaga kellemes, azonkívül a tengerifü alkalmazása ellen szól az a körülmény, hogy állítólag terjesztője sok ártalmas baktériumnak.

Az e fajta lenkóróért, amelyről a mag cseplőgéppel választható le, a nevezett lenvállalkozó métermázsanként 3-3 $\frac{1}{2}$ koronát is fizet. Ezt tudja, olyan gazda, aki lent magjáért termeszt, a kóró eladásával nem csekély mellékhaszonra tehet szert, ha tekintetbe veszi, hogy ez a kóró eddig neki értéket nem képviselt.

Végül felemlítendő, hogy a lenkóró olesóbb szállítása érdekében is történtek intézkedések. A lenkóró ugyanis tömegéhez képest aránylag kis értéket képvisel s így a nagyobb távolságra való szállítást a rendes díjszabás mellett nem bírja meg s emiatt most, mikor még kevés lenbeváltó-telep létezik, sok helyen, ahol kitünő len terem meg, a tetemes szállítási költség miatt a lentermesztés jövedelmét nem nyújtana, amely körülmény a lentermesztés felkarolását akadályozná. A kereskedelemügyi miniszter ur méltányolva a lentermesztés felkarolásának fontosságát, a földművelésügyi miniszter ur felkérésére a múlt évben a lenkóróra is kedvezményes díjszabást léptetett életbe, úgy hogy a lenszállítás teljes kocsirakományt számítva a meglévő telepektől legnagyobb távolságnál sem tesz ki két koronánál többet, ami a rendes árral szemben mintegy 20% kedvezményt jelent.

Ezek szerint tehát a lentermesztés kissé elhanyagolt ügyének előmozdítása érdekében újabb időben a földművelésügyi kormányzat részéről tervszerű intézkedések történtek, mi mellett csak azt lehet kívánni, hogy az államnak ez a hathatós gondoskodása a jövőben se esőkkenjen, sőt a szükséghez mérten növekedve nagyobb körre terjesztessék ki és kellő intézkedésekkel megfelelő kiegészítést nyerjen, melyek közül a főbbeket alább említem fel.

A szakismeretek terjesztésére a vándor-előadások magukban nem elegendőek, hanem szükséges, hogy a lenvidékeken létező földművelésközpontokban a tanulók ebben a tekintetben is nemesak elméleti, hanem gyakorlati oktatást is nyerjenek, miert a lentermesztés a nevezett intézmények által is felkarolandó. Ezenkívül alkalmas módot kellene találni arra is, miszerint a lenáztatás és kikészítésben évenként néhány fiatal munkás kiképezhető legyen, egyrészt azért, hogy létesülő lenbeváltó telepek magyar áztató mesterekkel működhessenek, másrészt pedig, hogy ott, ahol alkalom nyílik a len házilag kikészítésére, az erre vonatkozó helyes eljárások terjesztessenek. De nemcsak az ismeretek terjesztése, hanem a lentermesztés körül a hazai viszonyokra való tekintettel kellő tapasztalatok gyűjtése is szükséges. Nevezetesen pontos kísérletek kívánatosak annak megállapítására, hogy mekkora a legmegfelelőbb vetőmagmennyiség a kellő sűrűség, illetőleg a legmagasabb jövedelem biztosítása szempontjából, mert a lenvetőmag tetemes ára miatt a kellenél sűrűbb vetés csak a költségeket növeli hiába; megállapítandó az eredeti orosz és a belföldön utántermesztett, illetőleg hazai lenvetőmag viszonylagos értéke a rostnyerés szempontjából; tisztázandó a különböző trágyafélék termésfokozó hatásának kérdése, fontos továbbá annak megállapítása, hogy minő a Magyarországon termesztett lenrost erőssége, szakításnak ellenálló képessége és még több más kérdés.

E kérdések tisztázása a meglévő intézmények keretében esetleg arra a földművelés-

iskolára támaszkodva történhetné, amely a lentermesztést erre kedvező viszonyoknál fogva megfelelően felkarolhatja.

Az eredeti orosz lenvetőmag fokozott mértékben való beszerzése néhány éven át nem kerülhető el, de rostnyerés szempontjából magtermesztésre legalkalmasabb vidékek kipuhatólásával elő kellene készíteni azt a főrekvést, hogy a vetőmagnak külföldről való behozatala minél kisebb mennyiségre szoríttassék.

A lentermesztés felkarolásának legfontosabb kelleke olyan lenbeváltó- és kikészítő-telepeknek létezése, amelyek a gazda körös terményeit készpénzben átveszik. A kilátások olyanok, hogy a létező telepeken kívül a jövő évben legalább még kétfő megnyílik és kívánatos, miszerint ilyen telepek minden főbb lentermesztő vidéken létesüljenek. Mivel most már a lenkőri értékesítése nehézségekbe nem ütközik s a kereskedelmiügyi miniszter ur által engedélyezett kedvezményes díjszabás mellett távolabbi is jutányosan szállítható, kívánatos, hogy a gazdák a lenkőri termeszéssel még ott is kísérleteket tegyenek, ahol lenbeváltó telepek még nem léteznek, de ilyenek létesítése érdekében tapasztalatok szükségesek.

Ambár ahhoz, hogy a lentermesztés mint közvetlen jövedelmeit nyújtó mezőgazdasági ág (nagyobb üzem keretében is) felkarolassék és a kikészítés helyesebb irányba tereltesék, lenbeváltó- és kikészítő-telepek létesítése elengedhetlen, mindazáltal a nép által üzött háziipari célokra irányuló lentermesztés is érdemes a támogatásra, hogy a fokozottabb igényeknek e téren megfelelhessen. Megokolja ezt már az a körülmény is, hogy az ország lenterületén a statisztikai adatok szerint évente mintegy 95.000 métermaza lenkőri terem 7 millió korona értékben, amelyet a háziipar használ fel. A szakismeretek terjesztésének, nevezetesen a helyes áztatás és kikészítés, továbbá vetőmagfelújítás előmozdításának tehát ebben az irányban is ki kell terjeszkedni, ami által egyúttal elérhető lenne az is, hogy a termelő által kikészített rostból a háziipar szükségletének fedezése után maradó felesleg az értékesítés szervezésével közvetlen eladásra kerülhessen. Ezeket a célokat szolgálja a lentermesztésnek arra alkalmas földműves-iskolákban fennebb említettem felkarolása, valamint arra hivatott egyéneknek az áztatásban és kikészítésben való kiképzése, de ehhez szükséges az okszerű áztatás feltételeinek a népek való megkönnyítése a községi áztatók létesítésével.

A lenbeváltó- és kikészítő-telepeken a korából előállított nyersrost (Faser), mint ilyen szövőipari feldolgozásra még nem alkalmas, hanem belőle előbb fonal (Garn) készítenő, ami külön e célra szolgáló fonó-gyár feladata, mert a háziiparszerűleg kézzel előállított fonal a szövőgyár nem használhatja. A házi szövőgyárak ezt a felgyártmányt ma is külföldről kénytelenek beszerezni, s e nemből az évi behozatal értéke kerek 2 millió koronát tesz ki, míg a lenbeváltó-telepeken előállított rost ma még a külföldre kerül. A lenfonal behozatala a hazai szövőipar fejlődése esetén még inkább növekedik, ha a szövőanyag belföldön való előállítása lehetővé nem válik. A gyárilag előállított lenfonal hiánya a háziiparszerű lenszövés fejlődése szempontjából is sajnósan érezhető. A házi szövőipar fejlődése érdekében kívánatos, hogy ezen ipar terméke nem csupán a termelő házi szükségletének kielégítésére szorítkozzék, hanem fokozottabb mértékben nyerjen piaci elhelyezést. A régebbi szövőszekeken előállított közönséges lenszövetek azonban ma már a fogyasztó közönség igényeit nem elégítik ki, a finomabb szövetekhez tökéletesebb szövőszekek is kellene, amelyek azonban csak finom fonal feldolgozására alkalmasak, de ilyen fonal beszerzésére, a külföldről szövő házi iparosaiak nem képesek. E körülmény figyelmen kívül hagyásának tulajdonítható jó részben, hogy a kereskedelmiügyi kormányzat részéről kiosztott szövőszekek sok helyen pad-

lásra kerülnek s a legjobb szándékkal kiképzett szövőmesterek ezt az ipart nem folytatják, hanem más módon keresik kenyerüket s a tanultakat csakhamar elfeledik.

Ennélfogva úgy a lentermesztés, valamint a szövőipar érdekében fekszik, hogy a belföldi szövőipar szükségletének fedezésére lenfonógyár létesüljön, s ekként a lentermesztés és a szövőipar között a hiányzó kapocs létrejőjön. A lenfonalgyár természeténél fogva azonban nagyobb befektetést igényel; a fennebb említett négy lenkikészítő telep teljes üzem mellett képes a szükséges nyersanyagot biztosítani egy kisebbszabású lenfonógyár részére, amelynek felállítására 10.000 órsót számítva, körülbelül 3 millió koronába kerülne. A lenfonalgyártás megfelelő szervezésével nemcsak a gyári szövőipar szükségletének fedezése volna elérhető, hanem alkalmas módot lehetne találni arra is, hogy a háziipar is jutányosan eselleg beszállítottat kellő minőségű nyers rost ellenében juthasson megfelelő szövőanyaghoz. Ez okból az illetékes körök lenfonalgyár felállításának szorgalmazásával mezőgazdaságnak és iparnak egyaránt fontos szolgálatot tennének.

A lentermesztés fokozása érdekében végül feleltet fontos és kívánatos, hogy a honi nyers-termesztés megfelelő védelemben részesüljön a külföldi nyersanyaggal szemben, amely ezidőszereint teljesen vámmentesen jő az országba, illetőleg a közös vámterületre. E tekintetben gazdakörökben Ausztriában és nálunk egyértelműen az a kívánás nyilvánul, hogy kellő vámilletékek kivételével a nyers-termesztés védelme biztosíttassék. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület által a kereskedelmi szerződések bekövetkező megújítása alkalmából a lenre nézve elfoglalt álláspont minimális 10 K. és maximális 15 K. vámtétel. Megfelelő vámtételek alkalmazása a lentermesztésnek nem csakély előnyére szolgálna, annélkül, hogy az iparnak ártana.

Károly Rezső.

A seprőczirok jövedelmezőségéről.

A seprőczirok ma már sokkal ismertebb növény, semmint, hogy annak általános leírásába bocsájtokoznám, miután azonban a termesztésre nézve eltérők a nézetek és ennek folytán a jövedelem is változó, azt hiszem, hogy nem végzek fölösleges munkát, amíg az alábbiakban leírom az „Eötvösi gazdaság” cziroktermesztését, feltüntetvén az eredményt, amely talán lesz némi buzdító hatással azokra, akik eddig vonakodtak ezen növény termesztését megpróbálni.

Ez idén kísérletet tettünk az „Eötvösi gazdaságnak” az olasz seprőczirokkal s az eredmény a következő volt:

A czirok kalászos után jött jó természetű könnyű vályogtalajba, mely három szántást s istállótrágyát kapott; április 20-án lett a mag jó porhanyó földbe téve, holdanként 15 kg. mag 3 cm. mélyre takartatott alá; a vetés soros vetőgéppel történt 60 cm. sortávokra (és 25 cm. növénytávokra) két kapálás, egyezés s töltögetés után három ízben lett fattyazva s október 20-án arattuk; a sok eső miatt négy hétig künn azott a mezőn s november végén hordtuk be pajta alá, itt jól megszáradt s a tél folyamán a eselédékekkel tisztogáltattuk meg.

Holdanként (1200 □²-öl) termelt:

mag 8 mm. á 10 K. = 80 K.
szakál 5 mm. á 22 K. = 110 „
szár 15 mm. á 50 fill. = 75 „

vagyis egy magyar hold hozott

bruttó jövedelmet ... 1975 K.

Ebből levonandó lesz az összes kiadás, nevezetesen:

háromszori szántás, trágyázás, vetés ... 14—
vetőmag 15 kg. ... 150
fogasolás, kétszeri kapálás, egyezés,

*) Az osztrák lentermesztők 18 korona vámtételt kívánnak.

fattyazás	korona
aratás, behordás, szárlevágás, tisztogatás	10—
vagyis az összes kiadás egy magyar holdra	38—
	6350

tehát egy magyar hold tiszta jövedelme 134— korona volt, ami nem épen megvetendő haszon holdanként.

Azonban sokkal nagyobb jövedelmet tudunk felmutatni, ha a szakált nem úgy adjuk el, hanem háziiparilag seprőkészítésre használjuk fel.

Egy ügyes cselédet elküldtünk egy seprőkészítőhöz, aki csekély jutalomért három nap alatt megtanította emberünket s most házilag készítünk czirokseprőt.

A készítéshez szükséges eszközök oly csekélységbe kerülnek, hogy felosztva zsineg, tü. festék, nyél, drót stb. arát egy seprőre esik 4 fillér kiadás s mivel egy nap alatt 12 seprőt készít el egy ember — egy koronás napszámot véve — jön egy seprő készítése 8 fillérbe, illetve 12 fillérbe; a seprők darabját 40 fillért adtuk el, tehát marad egy seprőre nyeresemény 28 fillér, vagyis egy egész napra 12 seprő után 3 K. 36 fillér; ebből le kell vonni a 12 seprőhöz szükséges szakál értékét: 20 darab seprőhöz kell 135 kg. szakál, tehát 12 darab seprőhöz kell 8 kg. szakál per 22 fillér = 1 K. 76 fillér, vagyis egy napra 12 darab seprő után a tiszta nyeresemény, ha házilag s a leg-egyszerűbb eszközök segítségével dolgozzuk is fel 3 K. 36 fillérből — 1 K. 76 fillért = 1 K. 60 fillér lesz, egy magyar hold termésénél pedig 500 kilo szakál után 99 K. 20 fillért tesz ki. Tehát egy magyar holdon tiszta jövedelmet produkáltunk 233 K. 20 fillér az olasz seprőcziroktermesztés s ezzel összekapcsolt háziiparral. Megjegyzem azonban, hogy a termés nem valami jól sikerült, mert a kelés hibás volt s emiatt nagyon ritka lett s igen durva a szakál.

Azonban ha meggondoljuk, hogy így is egy kat. holdra 291 K. 50 fillér tiszta jövedelem esik, ez oly tekintélyes összeg, mely méltán megérdemli, hogy érdeklődjünk egy kevésbé a seprőczirokról is s annyival is inkább, mert épen azon évszakban, midőn dolgunk úgy sincs, hasznosan tudjuk foglalkoztatni cselédeinket dusan jövedelmező munkákkal.

Strobel Sándor.

TAKARMÁNYOZÁS.

Rovatvezető: Cselkó István.

Tehéntakarmányozási kísérletek.

A kísérletes vizsgálatok egész sora foglalkozik a tehének takarmánya és a tejhozam s tejminőség közti összefüggéssel, anélkül, hogy e kérdés mindaddig végleges megoldást nyert volna. Mindazonáltal érdemes és tanulságos ezen vizsgálatokat figyelemmel kísérni, miért is a következőkben néhány ily irányú kutatás rövid ismertetésével foglalkozom.

A takarmány és tej ize közti összefüggéssel legutóbb Backhaus foglalkozott, ki összeállítva azon anyagok sorozatát, melyek a tejnek állítólag jó, illetőleg rossz ize kölcsönöznek, azon eredményhez jön, hogy a takarmánynak a lalajdonított befolyás vagy nem bizonyosodik be vagy annak csak nagy mennyiségben való etetésekor érvényesül, feltéve természetesen, hogy a takarmányt erjedés vagy bakteriumok nem rontották meg. Backhaus 8 tehénen kísérletezett oly célból, hogy megállapítsa, befolyásolja-e a tej ízét, illetőleg belekerül-e a tejbe néhány festék és szagos anyag, továbbá tej-és vajsav és néhány takarmányalkatrész. Kísérleteiből kiderül, hogy a tej ízét még a nagyobb mennyiségben etetett fűszeranyagok (kömény, kapor, ánizs, gentiana, hagyma) sem rontják meg és ugyancsak ártalmatlan a tej-

és va
gok
fluore
a me
derült
tejsz
annak
festék
láthat

melye
alakja
követ
zsirta
adagb
neme
Ezen
tünik.
befoly
annak
zott b
kimut
összet
ingad
illő zs
amakk

répák
mint e
bir ar
hatna
A kér
Míg
anyag
nek-e
tejbe.
oly h
tejtér
és izz
meggy
tejt
eredm
letek
ban
laszlv
ségén
lyozta
kg. ta
Ezen
féle r
követ
fel az
Ezen
hogy
képer
nek i
ban e
kitűn
musta
etetet
nem
riumo
része
nak e
tének

sága
karma
felé e
legkü
Némé
gáesa
liszt
Hat
anyag
eletve
kül.
tek v
emés
v olt
külör

1901.
tehen
14 sz

és vajsav etetése is. A megvizsgált festékanyagok (fuchsin, bismarckbarna, methylviola, fluoresceinnátrium, curcumapor) közül csak a methylviola ment át a tejbe, mi abból derült ki, hogy a szintelen tejből levált tejszín és vaj a levegőn lassanként megkéült annak bizonyosságául, hogy a szervezet redukálta festékanyag a levegőn újra oxidálódott és ezáltal láthatóvá lett.

Az abraktakarmányhoz kevert szeszámolaj, melyet *Backhaus* finoman elosztott emulzió alakjában alkalmazott, a tej zsírszámban az etetést követő 8 napon át kimutatható volt, de a tej zsírtartalma nem növekedett. Ellenben nagy adagban és hosszasan etetett szeszámolajpogácsa nem eredményezte a tejben a szeszámolajreakciót. Ezen és egyéb hasonló kísérletekből kitűnik, hogy a takarmányok aránylag csak befolyása van a tej ízére, valamivel nagyobb annak befolyása a tej összetételére, de határozott befolyás észlelhető, mint ezt már többen kimutatták, a tej egy némely alkotórészének összetétele tekintetében. Így nagy mértékben ingadozik takarmány szerint a tej zsírszámának illő zsírtartalma és jódlehető képessége, továbbá annak színe és összeállása.

Gyakorlati szempontból fontos, vajjon répak etetések felveheti-e a tej a répaszagot, mint ezt gyakran állítják, és a mi sok gazdát bír arra, hogy répakat, bár azok kedvezően hatnak a tejhozamra, tehennel nem etet. A kérdés tehát az, együtt választják-e ki a tejmirigyek a gyökérvényeknek erős szaga anyagait a tejjel, vagy csak a fejés után kerülnek-e ezen anyagok az istálló levegőjéből a tejbe. Különösen a tarlórépának (turnips) van oly híre, hogy tehennel etetve a tej és a tejtermékek sajátságos kellemetlen répaszaggal és ízzel bírnak. Azonban már több év előtt meggyőződtek Dániában, hogy a répakkal etetett tehének vaja kifogástalan volt, mely eredményt újabb Norvégiában végzett kísérletek is megerősítették. Ezen utóbbi országban egy tehénországból 2 tehén kiválasztva ezek napi adagját a tarlórépa mennyiségének fokozatos növelésével olyképen szabályozták, hogy az végül kizárólag körülbelül 60 kg. tarlórépából és fűből vagy szénából állott. Ezen takarmányadag daczára a tejnek semmiféle rossz íze vagy szaga nem volt, miből az következik, hogy a tej csak a fejés után veszi fel az istálló levegőjéből a rossz szagot és ízt. Ezen körülmény feltűnő módon mutatja, hogy a tehénistállóban a levegő mindig, de főképen fejés közben tiszta legyen.¹⁾ Hogy a tejnek illetőleg a vajnak répaszagát nem a répában előforduló anyagok idézik elő, az abból is kitűnik, hogy a répában előforduló erős szaga mustárolajok és mustárolajszerű testek répával etetett tehének tejből aetherrel kivonhatók nem voltak. A tejnek megromlásában a baktériumokon kívül még nagy valószínűség szerint részben a tej anyagai egynemű vegyi sajátságának és nem organizált ferment anyagok jelenlétének.

A tej és a tejtermékek elsőrendű fontossága magyarázza meg azt, hogy a tehének takarmányozását tanulmányozó kísérletek minden felé egyre növekvő intenzitással folynak és a legkülönbözőbb szempontokból indulnak ki. Így Németországban *Bamm* és társai a pálmamagpogácsa, pálmamagdara, lenmagliszt, ricinusmagliszt és a földidőliszt etetését tanulmányozták. Hat hollandi tehénkel kísérleteztek, a vizsgált anyagokból 1000 kg. élősúlyra 7 kilogrammot etetve minden egyéb abraktakarmány nélkül. A tejmintákat a 10 napos kísérletek utolsó 4 napján szedték. Az egyes adagok emészthető anyagainak mennyisége igen eltérő volt ugyan, de mindegyik tápanyagosorpból s különösen a fehérjékből az állatoknak elég

¹⁾ L. Kovácsy: „Köztelek” 1900. 42. és 43. sz., 1901. 3. számában foglalt cikkeit és Cselkó: Fejőstehek takarmányozása („Köztelek” 1900. 13. és 14. szám).

állott rendelkezésére, miért is az elért hatás nem függött az adagban foglalt emészthető fehérje mennyiségétől, hanem a tápszer sajátos hatásától. Tehének etetésénél a szükségelt fehérjeminimum kiadódik, ha az életműködés fentartására és a szövetek pótlására szükséges fehérjékhez a tejben foglalt fehérjéket hozzáadjuk.

A szóban forgó kísérletekből kiderült, hogy a lenmagliszt adja a legnagyobb zsírtartalmu tejet és magas ára daczára is a legjobban értékesül. A vaj a lenmagliszt etetésekor birt a legnagyobb jódszámmal, a mi mutatja, hogy abban ilyenkor sok a telítetlen zsírsav vagy olajsav. A nagymennyiségű olajsav magyarázza meg, hogy lenmagliszt etetésekor a tehének vaja mindig puha. A pálmamagpogácsa kevesebb tejet, de csaknem ugyanannyi vajat eredményezett, a tej százalékos zsírtartalma pedig a legnagyobb volt, 0,753%-al nagyobb a földidőliszt és 0,76%-al nagyobb a ricinusmagliszt okozta vajénál. A pálmamagpogácsa, mely a lenmagliszt után a legjobb anyagi eredményt adja, kemény vajat szolgáltat. A pálmamagdara nem oly értékes takarmány, mint a pálmamagpogácsa, de mivel a tehének szívesen eszik és jól kezelhető, ajánlható tehének etetésére. A földidőliszttel etetett tehének teje zsírtartalom tekintetében a 4. helyen áll, ugy hogy ezen anyag legfeljebb ott ajánlható, ahol valamely fehérjeszegény takarmány fehérjét olcsó módon akarjuk növelni. A ricinusmagliszt, bár a tehének szívesen és minden hátrány nélkül ették, adta minden tekintetben a legrosszabb eredményt.

Megjegyzendő, hogy a ricinusmagban mérges anyagok is vannak, melyek azonban az olajtalanított pogácsában felmelegítés által tönkremennek, ezért etethető az olajtalanított és felmelegített ricinus magliszt hátrány nélkül.

A most leírt kísérletek egyik részvevője *Monsen* néhány métermázsza tők birtokába jutván, ezzel egy tehén etetési kísérletet végzett. A töketetési szakasz két oly periódus közé esett, melyekben tők helyett takarmányrépa lett etetve. Az első szakaszban, melyben a kísérleti állat ugyanugy lett etetve, mint az egész állatállomány, a takarmányadag 1000 kgr. élősúlyra 60 kgr. takarmányrépa, 14 kgr. szén, 1 kgr. szalma, 5,5 kgr. száraztörköly és 2 kgr. földidőliszttel állott. A második szakaszban a takarmányadag annyiban változott, hogy a takarmányrépa helyett 51 kgr. tők lett etetve, miglen a harmadik szakaszban az 51 kgr. tők helyett ismét 51 kgr. takarmányrépa lett ismét etetve. A 8 napos kísérletek utolsó három napján a tej mennyiségét, zsír- és szárazanyag-tartalmát meghatározták. Ezen meghatározásokból átlagot véve kitűnt, hogy a napi zsírmennyiség grammokban az 1. szakaszban 456, a 2-ban 474 és a 3-ban 444. Daczára, hogy a kísérleti állat a töketetési szakasz utáni első napon megborjazott, ami a tej magasabb zsírtartalmára befolyással lehetett, *Monsen* mégis azt véli, hogy a magasabb zsírtartalom a töketetésnek tudható be és ezért a tőköt, tekintettel arra, hogy több zsirt termel, mint egyenlő mennyiségű takarmányrépa, tehének etetésére igen alkalmasnak találja.

Ezen még megerősítésre szoruló kísérlet után egy a connecticuti mezőgazdasági állományon végzett nagyszabású tehéntakarmányozási kísérletre akarok röviden kiterjeszkedni, mert az igen nagy apparátussal és a legtökéletesebb berendezésekkel dolgozó amerikai mezőgazdasági kísérleti állomások vizsgálataiból az Amerikában és hazánkban fenforgó viszonyok eltérő volta daczára is gyakran meríthetünk tanulságot. A nevezett kísérleti állományon *Atwater* és *Phelps* összehasonlították a gyakorlatban alkalmazott napi takarmányadagokat oly adagokkal, melyeket az állomás javasolt. Tizenhárom csoporttal kísérleteztek olyképpen, hogy 14 napon az illető tehénészetben szokásos takarmányt etették, mire a takarmányadagot elemzés alapján megváltoztatva, azt újól 14 napon át adagolták, mindkét időszak alatt a napi tej mennyiségét, a tej százalékos zsirtar-

talmát és az ebből számítással kiadódó vajmennyiséget megállapítva. A kísérletekből kitűnt, hogy mind a 13 esetben az állomás ajánlotta adagban a táparány szűkebb volt a jószágokon előzőleg alkalmazottnál, rendszerint olcsóbb is volt és ugyanazon vagy jobb eredményeket produkálta. A kísérletezők nem tartják tehát előnyösnek a tehéntakarmányban a szénhidrátok túlnagy mennyiségét, hanem az emészthető fehérjék mennyiségét kívánják növelni. Adagjukban a táparány 1:1,5 volt, mely szűk táparálynak nagy előnye az is, hogy a trágya javul.

A kísérleti eredmények összefoglalva a következők: 1. Bizonyos súlyú tej és vaj költségei lényegesen függenek a tehénfajtától és a borjazás idejétől; rossz tehének azonnal kislejtezendők. 2. Az olcsó szálastakarmányok mint a rozsszalma, löhere ép úgy megfelelnek, mint a tippán vagy a réti komócsin és gazdaságosabbá teszik a takarmányozást. 3. Nitrogéntartalmu tápanyagok, mint a löhersarju, lenmag, korpaliszt olcsóbbítják az etetést és javítják a trágyát. 4. A gabonamagvak helyébe a leguminosák (borsó, bab stb.) léphetnek. 5. A takarmányadag ne az elősúlyra, hanem a tej mennyiségre számítassék és ennek ingadozása szerint változzék oly módon, hogy nagyobb mennyiségű tej elválasztása esetén több fehérje etessék.

Nem lehet meglepő, hogy a nagymérvű tejjgazdaságot űző Hollandiában is folynak a tejtermelést előmozdító kísérletek, melyek közül egy még ugyan teljesen be nem fejezettől akarok megemlékezni. *Zonde* két különböző jószágon 2 éven át vizsgálta a tehének tejét, ebben a zsirtartalmat az első évben minden 10-ik, a második évben minden 14-ik napon meghatározva. Összehasonlítva ezen tejjvizsgálatok eredményeit feltűnő, mennyire vagy össze ugyanazon tehének tejenek zsirtartalma a két évben. E tény megfigyelésre méltó, mert az, hogy egy-egy tehén teje két éven át, miközben a körülmények már sok tekintetben megváltoznak, csaknem állandó zsirtartalommal bír, csak így magyarázható, hogy a tejnek nagyobb, illetőleg kisebb zsirtartalma első sorban az állat individuális tulajdonságaitól függ vagyis hogy az átörökölhető. Ezen kísérletek, melyeket folytatólagos kísérletek bizonyára meg fognak erősíteni, egybe vetve már sok új irányú eredményvel, amellyel szólnak, hogy a tehénészetben a tenyészállatok kiválogatása a tejelemzés alapján történjék, mire e lap hasábjain már több ízben lett utalva.

Az elsorolt kísérletek, bár távolról sem ölelik fel az összes újabb vizsgálatokat a tehénészet terén, mutatják, mily sok oldalú, buzgó kutatás folyik oly czélból, hogy a tejtermelés tökéletesíttessék vagyis olcsóbbá tétessék. Természetesnek kell találnunk, hogy ezen vizsgálódások kitűzött czéljukat csak lassan közelíthetik meg és hogy így a kísérletezések be nem fejeződhetnek. A gyakorlatban mindig merülnek fel újabb kérdések, melyek tudományos kísérletek fogantatását megkívánják s viszont a tudományos vizsgálatok eredményeinek kipróbálása és alkalmazása termékenyítőleg és serkentőleg hatnak a gazdára, úgy hogy a gyakorlat és tudomány folytonos érintkezése a kísérletes vizsgálatok szünetelését meg nem engedti. Nem akarom a még megoldásra váró, számtalan problémát elsorolni, amit lehetetlennek tartok, csak egy kérdésre akarok utalni, mely már jelenleg is a laboratóriumi kutatások tárgyát képezi. Ezen fontos és érdekes feladat czélja, hogy megismerjük és utóbb előállítsuk a takarmányokban foglalt ama ismeretlen összetételű biró vegyületeket, melyek izgatólag hatnak a szervezetre és annak minden működését — így a tejelválasztást is — előnyösen vagy károsan befolyásolják.

Dr. Zaitschek Arthur.

BAROMFITENYÉSZTÉS.

Rovatvezető: Hreblay Emil.

A baromfitermékek jobb értékesítésének módzatai.

(A meghízalt baromfiak értékesítése.)

VIII.

A meghízalt baromfiak vagy élve vagy levágottan értékesítendők.

Nálunk az élő állapotban való értékesítés a divatos, míg ellenben külföldön a meghízalt baromfit nem szokás élve piacra vinni, mert ha az 1—2 nap alatt el nem adható, vagy le nem vágatik, rendkívül sokat veszít értékéből és husának ízletességéből. Ennek kiküldése végett tehát a hizott és piacra kész baromfiakat a hizótelepeken le szokták vágni, a piaci igényeknek megfelelően megkoppasztják, kiszigerelik és alakítják. Másnap aztán becsomagolva piacra szállítják.

Hogyha a gazda a hizott baromfit állandó vevőnek, például vendéglő, szálloda, kórház, nevelő-intézet stb. évi szállításra eladhatja, azt az illető elősúly szerint élve veszi át a gazda jobban jár mintha vágottan adja el azokat.

A hizott baromfi vágása, koppasztása, zsigerezése, alakítása, szóval konyhára való előkészítése sok kiadást és fáradságot okoz. Igaz, hogy a fáradság és személyzettartás kiadásaival szemben a vágásnál visszamaradt toll, vér és zsiger is értékesíthető, de meg a vágott tyukféle jobb árban adható el, mint az élő, mindazonáltal a mai viszonyaink közt jobb a meghízalt baromfit élve eladni, mint vágottan, mert így a rizikó kisebb.

Egészen másként áll a dolog, ha a gazda a hizott baromfit a budapesti vagy a külföldi vásárcsarnokokba küldi értékesítés végett. Oda élve nem lehet szállítani hizott baromfit, azokat okvetlenül vágottan kell küldeni.

A vágásra érett baromfiak a vágás napján reggel már enni nem kapnak s így a legutolsó etetés a vágás előtti nap estéjén történik. A vágás délelőtt veheti kezdetét: ha a hizók már megetetve és a helyiség kitisztogatva van.

A vágásra kijelölt baromfiak ketreczenként hozatnak a vágóhelyiségbe s ott többféle módon vágathók le.

A vágásmódok különfélék, de mindegyik megegyezik abban, hogy a baromfiak gyorsan, előlegesen érzéketlenül vágassanak le: a vágás külsőleg vagy egyáltalában ne legyen látható, vagy pedig a vágási seb kicsi legyen, továbbá hogy a baromfiak a vágás után azonnal koppaszthatók legyenek.

A baromfit szárnyánál fogva balkezzel a ketreczből kivesszük, jobb kézzel szárnyait egymás alá csavarjuk s egy a falra erősített szijgyűrűbe lábait beakasztjuk s a következő pillanatban fejét a balkezzel meg kell ragadni s hátra fordítva, azt egy erős rántással a fej és a nyak első esigolyája közt a hátgerincvelőt el kell szakítani, mire a balkezzel tartott fej alsó részén egy igen éles késsel kis vágást teszünk, úgy azonban, hogy a vágással az ütőeret, a légesövet és a bázsingot is egyszerre elvágjuk.

A hátgerincvelő elszakítása által a baromfi teljesen érzéketlenné lesz téve s az eredeti angol mód szerint a vér leeresztése nincs is szokásban, hanem azonnal a koppasztás veszi kezdetét a vonagló testen, de mivel a vérnek a testben maradása a hus szép fehér színét elveszi, nálunk a nagy hizalókban a fentebb elmondott módon a vért leeresztik és az a vágás után azonnal koppasztani kezdik a vonagló állapotot.

A koppasztás a vágás után rögtön, jóformán a vágási pillanatban vegye kezdetét, mert a meleg, még vonagló testről a toll könnyen, a bőr megszakítása nélkül szedhető le, míg a kihűlt vagy hűlni kezdő testről a toll csak a

bőr nagyobbmértvű megsértésével, megszagadtásával is igen nehezen koppasztható le.

A koppasztás rendszeren azzal veszi kezdetét, hogy a szárnytollak a 2—4 szélső toll kivételével mind, a farktollak pedig 3—5 középső kisebb toll kivételével szintén mind 1—1 fogásra kitépnek és az e célra használandó toll-gyűjtő ládába tételnek. A többi toll ezután a növény ellenében irányított fogásokkal 4 markolatra a baromfi hasáról, oldalairól és hátáról lefosztatik és az e célra készített toll-gyűjtő ládába tételnek.

Úgyes koppasztó 10 fogásra igen jól és elég tisztára lekoppasztja a baromfit. A koppasztás alatt a bőrt megszakítani, vagy egyes darabokat belőle lerepesztetni nem szabad.

A koppasztás alkalmával a fehér tollak külön, a tarka szintén külön gyűjtetnek, mert a fehér toll értékesebb.

A szárny- és farktollak szintén külön gyűjtendők és külön értékesíthetők.

A vágó által eszközölt nagyjából való koppasztás után a baromfi átadatik tulajdonképeni koppasztóknak, akik aztán a nyakon a fej alatt egy kis tollgallérkat és néha a hátán a tollmenetnél kisebb tollakat hagynak, de mindenestre meg kell hagyni a szárny- és farktollakat is.

A tisztára való koppasztás után a baromfi a zsigerelőhöz kerül, mi a következőképen történik.

Vagy oly módon, hogy a zsigerelő a végbélnyílásba dugja a jobbkeze mutató- vagy kisujját s a beleket egy fogásra kiszakítja és azokat egy helygyűjtő ládába csujja, vagy olyképen, hogy a végbélbe egy 15 cm. hosszú nyelen ülő vashorgot dug s ennek segítségével húzza ki a beleket.

A kihuzott belek helyére a végbélen át aztán a hizaló czég nevével nyomtatott 1—2 iv selyem-, vagy itatós papírt gyömöszöl be, ami nemcsak azért szükséges, hogy a belső nedvességet a papír magába szíjja és a belsőből különben kiszivárgó nedvességet felfogja, s így a többi áru külsőleg való bepiszkolásának elejét vegye; de másrészt a belülről papírral kitömött tyukféle szebb alakot kap, s végre a czég nevével ellátott papír bizonyosága annak, hogy a baromfi mely hizalóból került ki.

A baromfi begyének és bázsingjának kihuzása a nyaktól 2 ujjnyi távolságra a baloldalon eszközölt vágás által keletkezett kis nyíláson át történik. De sok helyen nem huzatik ki, s különösen a csirkéknél maradhat el.

Pulykát, ludat és kacstát nem szokás zsigerezni, ezek belestől adatnak el.

A megtisztított baromfit alakítani kell.

A alakítás abban áll, hogy a törzse, szárnyai és lábai külsőleg tetszős alakra igazítatnak, de ez alakításnál figyelembe vétetik az is, hogy a baromfi előnyös oldalai, minők a szép hizott hát, a vállrészek és a czombok, eléggé feltűnővé tessenek. Alakítani a baromfit még a test melegében kell, mert ha a test meghűl, azt formálni többé nem lehet.

A fiatal csibe és egy éven aluli tyuk oly módon lesz alakítva, hogy a lábak a szárnyuk mellé és alá kerülnek, úgy, hogy a lábujjak a szárny felső karjába illeszkednek.

A kappannál a lábujjak a vállra kerülnek, míg a szárny vége a czomb alá és mellé jut.

Az egyévesnél idősebb tyuk alakításánál a szárnyak végei a térd és borda közé jutnak, míg a lábujjak a test le- és hátrafelé való szorításával vízszintes helyzetben a szárnak felső karja mellé helyeztetnek.

A pulyka alakítása úgy történik, hogy a pulyka lábait előre hajlítjuk, szárnyait pedig elől a mellén keresztberakva, összekötjük.

A ludat koppasztás után nyakánál fogva felakasztjuk, szárnyait és lábait hátán összekötve 6—8 órán át hideg helyen függve hagyjuk. Ez által szép telt alakot nyer s belei és egyéb zsigerei a has alsó részébe süllyedve egy tömeget képeznek.

A kacsták alakítása abban áll, hogy a kacsa lábait és szárnyait a hátára emeljük s ott keresztbe tesszük. *bl.*

LEVÉLSZEKRÉNY.

Kérdés.

401. kérdés. Takarmánybükönyömet lekaszáltam, de több ízben megázott s behordatni nem tudtam. Vegre az idő kiderült, mit aratóim — kiknek ezen takarmány lekaszálása és felgyűjtése kötelességük — látva és miután a gabona is már túlérés veszélyének volt kitéve, vasárnap d. e. bejelentették, hogy ők d. u. a bükönyöt meg akarják forgatni, hogy hétfőn felgyűjthessék, mert különben megint egy napot veszítenek. En azt mondtam nekik, hogy ezt megtehetik, mert aratáskor, szorgos szükség esetén a törvény is megengedi. Megjegyzem, hogy én egy óra távolságnyira lakom onnét, hol templom van és istentisztelet tartanak és hogy ezen dolog a délutáni órákban történt. A plébános mégis feljelentett. Kérdem, büntethető vagyok-e ezen cselekményért, mert én ugy tudom, hogy a vasárnapi munkaszünetre nézve a törvény úgy intézkedik, hogy aratás alkalmával az ilyen szorgos és elkerülhetetlen munka meg van engedve és csakis ott, hol istentisztelet van és az alatt az idő alatt van ez megtiltva. Kérném velem az erre vonatkozó törvényt részletesen megismertetni. *K. A.*

402. kérdés. Baromfiköltő-gépek kisebb gazdaságban kifizetik-e magokat? hol is lehetne ilyet kapni? és mily árban? *M. K.*

403. kérdés. Törkölypálinka és cognakészletünket palaczkozva, kicsinyben akarjuk értékesíteni. Mint termelő mily föltételek mellett nyerhetek erre jogot és hol, miféle lépéseket kell e tekintetben tennem? *Sz. Gy.*

404. kérdés. Kérem meghatározni s aztán a „Felelet” rovatban közölni a betegség nemét, mely a beküldött szőlőlevelet mutatkozik. *M. Gy.*

405. kérdés. Külön dobozban vagyok bátor szőlőleveleket beküldeni, melyek betegnek. Mivel ezen betegséget meghatározni nem tudom, kérem a Tekintetes szerkesztőséget, hogy kegyeskedjék azt meghatározatni és utbaigazítani, hogy ezen baj ellen, legsikeresebben, hogy és mikép lehet védekezni. *B. K. S.*

406. kérdés. Szíveskedjenek a Felelet rovatban a következőkre válaszolni: Vajjon nagylevelű répákról nem tanácsos-e a leveleket, legalább a külsőket leszedni, — illetve nem jobban nő-e a répagumó, ha kevesebb levele van, és nem-e megy a répalevél növése a répagumó növése rovására? Egy gazda azt állítja, hogy a répagumó a répalevélből él, és hogy mégjobban nő, ha nagy a harasztja. *O.*

407. kérdés. Mi az oka annak, hogy egy a gulyabeli marhák, mint a jármás ökrök között igen soknak napokig mind könnyezik a szeme, hiába mossuk le tiszta vízzel, újból kezd folyni a könnye? Mivel lehet ezt a bajt elhárítani? *M. L.*

408. kérdés. Becses lapjában szíveskedne egy kis utbaigazítást adni a következő kérdéseimre: 1. hogyan kell a szőlőültetésnél rendszeresen eljárni, az ültetés homokföldben lesz, szükséges-e a földet megfordítani és milyen mélyen vagy csak mélyen felszántani? 2. milyen fajta vesszőket ültessenek, melyik biztosabb a gyökere-e vagy a sima vessző? hol lehet ezeket beszerezni és körülményesen hány szál kell 1600 □-öl terület beültetésére? *K.*

Felelet.

Őszi repeze vetése lóhere után. (Második felelet a 389. kérdésre.) A Cs. S. jegy alatt megadott felelethez még hozzáteszem, hogy nem is czélszerű lóhere után repezét vetni — azért — mert a hereföld egy évig nincsen mozgatva s így abban a kórtékony rovarok itik felrend-

szerint tanyá csak egy szá pusztulnak s De nem czé még azért s kitünőbb elő szíthető, a t ha egyáltalá leg, mint mi

Vasár sz. kérdésre. téről szóló egyáltalán n közölgés cs garól szóló mazza a kö

19. § kötelezhetők beliek egyhá tarsák, vagy munkától is ban minden szükséges m mely vallás közleberes téreken és keresztülvo házi szertar

Ezt az 1879. évi Y val látja E delkezéseke pénzbünteté

Az a délután s a lényegét né valamely va szó; a mu

Hogy az már mo nyítani a voltát. Ez nem lesz r tessel fog

Baro kifizetik-e désre.) A tett különf közt, mid háziasszon fontos és e be. A költ zást és t minden m kor a várha elképzelhet érdekelt t kezeli — t fényes ere

Vann Sartorius-f tetve van tenyésztés Csömöri-ut s a kelési gépet mag latom e té hogy a kö tenyésztési alkalmasak soha sem sines azon viszonyok viszonyok hatók.

Külf letát s a ott van E vannak ha is 8—10 költetés a kedvező, t tizedek ó ehhez a m

szerint tanyájokat, melyek tekintettel arra, hogy csak egy szántás adható a repeczének el nem pusztulnak s a repeczét biztosan tönkreteszik. De nem észszerű lóher után repeczét vetni még azért sem, mert a lóher a buzának legkitünőbb előágya. ahhoz a föld kitünően elkeszithető, a trágyázás felesleges s a termés — ha egyáltalában van termés — ugyennyiségileg, mint minőségileg a legjobb.

B. I.

Vasárnapi munkaszünet. (Felelet a 401. sz. kérdésre.) Az ipari munka vasárnapi szünetéről szóló törvény a mezőgazdasági munkát egyáltalán nem érinti. Erre az utóbbira vonatkozólag csak a vallásfelekezeti viszonyosságról szóló 1868. évi LIII. t.-cz. 19. §-a tartalmazza a következőket:

„19. §. Egyik vallásfelekezetnek tagjai sem kötelezhetők arra, hogy más vallásfelekezetbeliek egyházi szertartásait és ünnepeit megtartsák, vagy hogy ezen napokon bármilyen munkától is tartózkodjanak. Vasárnapokon azonban minden nyilvános és nem elkerülhetetlenül szükséges munka felfüggesztendő. Ugyanígy bármely vallásfelekezetnek ünnepén a templom közelében s egyházi menetek alkalmával azon tereken és utcákon, melyen az ily menet keresztülvonul, mindaz mellőzendő, ami az egyházi szertartást zavarná.”

Ezt az intézkedést a kihágásokról szóló 1879. évi XL. t.-cz. 52. §-a büntető szankezióval látja el, mely szerint az, aki a fenti rendelkezéseket megszegi, száz forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetetik.

Az a körülmény tehát, hogy a munka delután s a templomtól távol történt, a kihágás lényegét nem érinti, mert vasárnapról s nem valamely vallásfelekezet külön ünnepéről van szó; a munka pedig kétségkívül nyilvános volt.

Hogy büntethető-e az illető, avagy sem, az már most attól függ, vajjon be tudja-e bizonyítani a munkának elkerülhetetlenül szükséges voltát. Ez tekintettel a körülményekre, talán nem lesz nehéz dolog és akkor az ügyfelmentéssel fog végződni.

Baromfiköltőgépek kisebb gazdaságban kifizetik-e magukat? (Felelet a 402. sz. kérdésre.) A baromfitojások kiköltésére szerkesztett különféle gépek a mi gazdasági viszonyaink közt, midőn a kisebb gazdaság vezetésénél a háziasszony amugy is tulajdonul el van foglalva fontos és elodázhatatlan teendővel, nem váltak be. A költőgépek igen pontos kezelést, gondozást és nagy gyakorlottságot kívánnak s ha minden megvan, akkor sem működnek mindenkor a várható pontossággal, ennél fogva könnyen elképzelhető, ha a költőgépet nem maga az érdekelt fél, hanem alkalmazott vagy eseléd kezeli — micsoda károk származnak — a várt fényes eredmény helyett.

Vannak költőgépek, a Roulhier és a Sartorius-félék, melyek kezelése könnyű (ismeretve van Hreblay Emil felügyelő „Tyuktenyésztés” cz. munkájában, mely Budapest, Csömöri-ut 15., II. 8. sz. alatt 2 K. kapható) s a kelési eredmény nagy ha a gazdaasszony a gépet maga kezeli. Sok évi tyukászati tapasztalatom e téren azon meggyőződésre juthatott, hogy a költőgépekből kikerült csibék nem valók tenyésztésre, csupán piacon való értékesítésre alkalmasak. A gépből kelt csibe gyengébb és soha sem fejlődik úgy, mint a kotló alatti. Szó sincs azonban arról, hogy a költőgép bizonyos viszonyok közt nem felel meg a célnak. E viszonyok azonban nálunk még föl nem találhatók.

Külföldön látjuk a költőgépek használatát s a fényes állítólagos eredményeket, sőt ott van Egyiptom, ahol oly költőkemenczék vannak használatban, melyek csak egyikében is 8—10 ezer darab csibe kel ki egyszerre. A költetés arányához képest a felnevelési szám is kedvező, igen ám, de ott ezzel a dologgal évtizedek óta foglalkoznak egyes családok s az ehhez a mesterséghez okvetlenül szükséges ügyes-

séget és értelmet oly tökélyre vitték, hogy azt utánozni nem lehet.

Nálunk az mind hiányzik; ha egy gazda, vagy gazdaasszony költőgépet rendel, akkor előbb tanulnia kell sokat, azokkal kísérletezik évekig, míg végre a sok balsiker folytán a dolog unottá lesz s a költőgép jól megérdemelt pihenőre száll — a padlásra. A honnan azonban idővel a ürge unokák darabonként hordják le.

Arra tehát, hogy a költőgép a gazdaságban használva normális mai viszonyaink mellett kifizetné magát — határozottan nem-mel felelünk. Kivételt képez azon különleges állapot, ha a költőgépet a tulajdonos, az érdekelt fél maga kezeli s a költő gépből kikelt apró baromfiak felnevelése is az ő szemé láttára történik.

Igen jó költőgépet készít Paikert Henrik földbirtokos, Szécsén. Arad vármegye, tessék hozzáfordulni, ő majd a gépek árait közölni fogja. Nevezett földbirtokosnál állandóan 6—8 költőgép működik s a kelési eredmény igen jó, de az egész nagy és modern baromfitenyésztőtelepet és hizlaldát a birtokos maga felügyeli és vezeti.

Lehet ezenkívül eredeti francia gyártmányú Roulhier-féle költőgépet rendelni Igaliné Kármász Olga urnónél Bar. Baranya vármegye.

Szeszesitaloknak kismértékben való elárúsítása. (Felelet a 403. sz. kérdésre.) Ha valaki szeszes italoknak zárt palackokban kismértékben való elárúsításával foglalkozni kíván, azt az 1888. évi XXXV. t.-cz. 4. §-ának 2. és 5. pontja értelmében akkor is csak a pénzügyigazgatóság engedélyével teheti, ha a szeszes italokat, vagy bort maga főzte, vagy termelte is.

Az engedélyt 2 koronás bélyegű folyamodványval az elárúsítás helye szerint illetékes kir. pénzügyigazgatóságnál kell kémi s igazolni kell a folyamodó teljes korúságát, megbízhatóságát és feddhetlen előéletét, mely czelből a folyamodó születési bizonyítványa (keresztlevele) és a járási főszolgabíró által kiállított erkölcsi bizonyítvány melléklendő. Egyszermind meg kell jelölni a kismértékben eladandó szeszesitalok nemét, eladási módját és a helyiséget, amelyben az elárúsítás gyakoroltatik.

Ha a szeszes italok eladását az engedélyt kérő megbizott utján gyakorolja, a teljes korúság és megbízhatóság a megbizottra nézve is igazolandó.

Végül azon helyiség, amelyben a kismértékben való elárúsítás gyakoroltatik a pénzügyi hatóságok utasítása szerinti külső felírással vagy jelvényvel látandó el.

A kismértékben való eladás utáni szolgáltatásokról a fenti t.-cz. III. fejezete szól, amely szerint az ilyen engedéllyel bírók állandó összegben megállapítandó évi italméresi illetéket és az eladott szeszes italok neméhez és mennyiségéhez mért adót tartoznak fizetni. A borra és sörre nézve ezen utóbbi adó a boritaladóval, illetőleg a sörfogyasztási adóval egyesítettetik.

Az italméresi illeték meghatározásánál az üzletek terjedelmükhöz képest a vidéken 3 osztályba soroztatnak, az italméresi illeték évi összege 10,000 lélekszámmal kisebb helyeken 30—20, illetőleg 10 frtot tesz ki a különböző osztályokban és a szeszfőzők, akik a maguk által főzött italokat árúsítják el, a 12. §. II. pontja szerint ezen tételeknek $\frac{1}{3}$ -részét fizetik illeték fejében.

Az osztályba sorozást egy e czelből alakítandó bizottság határozza meg.

Az italméresi adó a 17. §. szerint különleges pálinkafélék után, ha alkoholtartalmuk 30%-on alul van is, hl.-kint 7 frt 50 krt tesz ki, ha alkoholtartalmuk 50%-ot meghalad, hl.-fokonkint 15 kr.

Az italméresi adó biztosítása és beszedése a többi fogyasztási adók tekintetében előirt szabályok szerint és lehetőleg az említett adókkal együttesen eszközöltetik. Dr. Szilárd.

Beteg szőlőlevél. (Felelet a 404. sz. kérdésre.) M. Gy. olyan szőlőlevelet küldött be, melynek alsó lapján több sárgásfehér szöszös folt, felső lapján pedig ugyanennyi hólyag észlelhető. A betegséget szöszbetegségnek nevezik, okozója a Phytotus vitis nevű atka. Erről a betegségről, a melyet a gazdák igen gyakran összetévesztenek a szőlő peronosporabetegségével, a „Köztelekben” sokszor volt már szó; így a f. é. május 22-i számban a „Beteg szőlőlevelek” című 305. feleletben, legutóbb pedig a június 15-i számban az „Osszeszugorodott szőlőlevelek” című 336. feleletben. M. Gy.

Száradó szőlőlevelek. (Felelet a 405. sz. kérdésre.) Ama szőlőlevelek lapjain, melyeket B. K. S. küldött be, nagyobb száradó foltok, a levelek nyelein s főbb erein pedig kisebb, száradó, besüppedt foltok láthatók. Ahol a levél még elég üde, az alsó lap szőrözete között, főleg az erek tájékán, szabad szemmel alig kivethető sárga állatkákat veszünk észre. Ezek apró atkák, melyek a Tetranychus telarius fajhoz tartoznak. Kártételükről s a védekezésről tájékoztat a Köztelek június 26-ik számában „Beteg szőlőlevelek” címmel közölt 350. számú felelet. M. Gy.

A répa levelek leszedése. (Felelet a 406. sz. kérdésre.) Bizony annak a gazdának, aki azt mondta, hogy a répa gumója (helyesen gyökere) a levélből él s hogy annál jobban nő, mennél nagyobb a harasztja: igaz van. Mindazokat az anyagokat, amelyek a répa megvastagodott gyökereiben felhalmozódnak, a levelek készítik ama nyers tápanyagokból, amelyeket a gyökér a talajból felvesz s abból a szénsvából, amelyet a levelek a levegőből vesznek fel.

Ha a leveleket letépjük, ezzel a növényt megfosztjuk a tápanyagokat feldolgozó műhelyektől.

Különösen akkor teszünk kárt a répában, ha éppen a külső, már teljes nagyságukat elért egészséges leveleket szedjük le, mert ilyenkor a répa szívéből nagy erővel kihajót új levelek teljes kifejlésztésére felhasználítják az a kész anyag, amely a vastagodó gyökereiben már felhalmozódott. Szóval az új levelek kiövése megy a gyökér, mondjuk „gumó” rovására.

Annak még volna értelme, ha őszszel, a répa kiszedését megelőző 10—14 nappal, a répán még fejlődésnek induló legfiatalabb leveleket kitépünk; mert ezek eleinte csak agyagot fogyasztanak s hasznos szolgálatot, mert később érnek el teljes nagyságukat, már nem igen tehetnek majd. De ilyen tájban tépni le a répa leveleit, pláne a külső leveleket: valóságos bűn volna. M. Gy.

Szarvasmarhák szembetegsége. (Felelet a 407. sz. kérdésre.) A szemek könnyezése valamely szembetegségnek lehet a következménye, ami szarvasmarhák között néha járványos alakban is előfordul. A baj elhárítására, illetőleg meggyógyítására azonban ezen egyetlen tünet ismerete alapján tanácsot nem adhatunk, mert az orvoslás módja a szerint változik, hogy a szem melyik részének a megbetegedéssel áll e jelenség összefüggésben. Leghelyesebb lenne az állatok szemét szakértővel megvizsgáltatni. Dr. R.

Homoki szőlőtelepítés. (Felelet a 408. sz. kérdésre.) Mivel a homok sem hagyjamagát megcsalni, azért szőlő alá azt okvetlenül meg kell 70—80 cm. mélyre forgatni, mely alkalommal a cserebogárpajorok gondosan kiszendők és elpusztítandók. Azt tudnunk kellene, hogy asztali- vagy borszőlőfajtákat kíván-e tőlünk, mert így csak vaktába sorolhatunk fel néhány olyan fajtát, amelyek a homokban jól diszlenek. Ilyenek volnának az asztali fajták közül: a fehér és piros ropogós gyöngyszőlő, vagyis a Chasselas-blanc és rouge croquant; a muskotály, gyöngyszőlő, vagyis a Passa-tutti, az Ottonel muskotály, a frontignani zöld- és piros muskotály, a Hamburgi muskotály, Török malozsa, Kék Trollingi stb. Fehér bornak: a Piros Kőröndinka, Olasz rizling, Ezerjó, Erdei, Szerémi zöld, és a piros Veltelini. Vörös bornak: a Nagy bur-

gundi, Merlot, nemes kék Kadarka és a Portugizi kék ajánlhatók. Mivel a gyökeres vesszők majdnem kétszer annyiba kerülnek, mint a simák és három év előtt ezek sem adnak termést. Egyedüli előnyük volna tehát, hogy biztonságban megerednek, a mi homokon, hol a helyesen elrakott sima vessző is majdnem mind megered, elenyészőleg csekély előny, azért sima vessző beszerzését ajánljuk. Sokszor megirtuk már, hogy forrásokat nem szívesen ajánljunk, mert mi senkiért jót nem állunk. Mégis felemlítjük, hogy vesszőeladással foglalkozik a többek között: Mathiász János, id. Katona Zsigmond, mindkettő Kecskeméten, Szobonya Bertalan Királyhalmon és Lengyel Antal Szolnokon. Kérjen tőlük árjegyzéket és tegye meg belátása szerint a megrendeléseket. Ha 1 m. sor- és tőtávolságba ülteti a szőlőt, úgy rendeljen 6000—7000 drb vesszőt, akkor marad még néhány szál foltozásra is. Egy kat. holdra 5700 vesszőt szokták számíttatani 1 m. sor- és tőtávolságnál és négyes kötésnél.

Végül engedje meg, hogy a fellelt kérdésekből azt következtetjük, hogy a szőlőtelepítésben és kezelésben nincsen jártassága, miért is saját érdekében azt vagyunk bátrak ajánlani: szerezzék meg *Rácz Sándor vagy Petrovits István* könyvét a homoki szőlők telepítéséről. Sok hasznos dolgot tanulhat belőlük. Megrendelhetők: Ifj. Nagel Ottó könyvtárában Budapest, Muzeum-körut. A. D.

A makói és kecskeméti kiállítás megnyitása előtt.

A Szegeden megtartott I. országos mezőgazdasági kiállításnak a Délvidékre csodálatos hatása volt. Felébresztette e kitünően sikerült kiállítás a gazdák és az iparosok önzetét s kézzel foghatólag érthetővé tette azt is, hogy az agrár eszmék országos diadalmaskodván a gazda és iparosnak kezét kell fognia, ha boldogulni akar. De megértették azt is, hogy az agrarizmus alatt nem szabad, nem lehet olyasvalamit érteni, a mi arra engedne következtetni, hogy a gazda és iparos nem egy és ugyanazon malomba őröl. Semmi különbség nincs a kettő közt, a gazda östermelő, az iparos, a kisiparos pedig iparcikktermelő, ők tehát egymás mellett álló fák, melyek egymást védik, kell hogy védjék, de messze áll e két fától a harmadik fa — a *kereskedelem*.

Ugy a gazda, mint az iparos érdeke a kereskedelem tulkapása ellen védekezni, mert jogtalan és igazságtalan dolog az, hogy azt, a mit a termelők termelnek — csekélyke haszon mellett adják el a közvetítő kereskedelem bő jutahnazásával — a fogyasztónak.

Agrár kívánalom: a kereskedelem is elégedjék meg a tisztességes polgári haszonnal.

Ezek előre boesajtása után lesz csak érthető az, hogy ugy a makói, mint a kecskeméti kiállításokon miért ölelkezik oly bensőleg a gazda — az iparossal.

E napokban volt alkalmunk látni ezt a szép dolgot Makón, a hol a kereskedelmi iparkamara az ő fáradhatlan elnökével *Herbay*-val és a gazdasági egylet igazgatójával *Tókegy*-vel valóban oly kiállítást rendeztek, a mely ugy *terjedelemre, mint a benső tartalom értékére nézve messze felülmulta a vidéki kiállítások ismert művét.*

Feltűnt e kiállításnál a külső esin és gond, a melylyel az rendezve lett.

Augusztus 1-én nyílik meg e kiállítás a kereskedelmi, földmívelési minisztériumok kiküldötti és *Dessueffy* püspök jelenlétében. Ugyaníly eszmék, ugyanily buzgóság tanujele a kecskeméti kiállítás, mely ugyan még nincs felszerelve, mivel csak augusztus hó 11-én nyílik meg, de már is látszik, mily értékes tanulmányt rejt magában. Itt véghetetlen buzgósággal fáradsnak *Kada* kecskeméti polgármester, dr. *Horváth* Ádám kecskeméti országgyűlési képviselő és

Serfőző Géza a Pestmegyei gazdasági egyesület titkára.

A kereskedelmi és földmívelési miniszterek e kiállítások rendezésére feltűnő nagy szubvencziót engedélyeztek, a minek csak örvendhetünk, hogy a nemes versenyre végre a gazda és iparos versenyfutására is jut nagyobb, tekintélyesebb összeg, ami mindenesetre az idők felfogásának megváltozására enged következtetni s azon hatalmas áramlatnak a szele az, amely a Nyugatról az agrárveszméssel mihozzánk is eljutott.

A május hóban fényes eredménnyel lefolyt temesvári kiállítás után ime pár óra láthatjuk a nagy magyar Alföld termelésének drága kincsét együtt *Kecskeméten*: a Délvidék 3—4 vármegyéjének iparát és gazdasági termelvényeit pedig *Makón*.

A gazdák és iparosok ezen követésre méltó fáradozását, mely a kiállítások rendezésével jár, jutalmazza olyképp, hogy keressék fel a kiállításokat okvetlenül, tanulmányozzák azt s fordítsák hasznukra, anyagi jólétük javítására azt a sok tapasztalatot, mely ezen kiállításokról rájuk kisugárzik. H. E.

VEGYESEK.

Mai számunk tartalma:

OMGE. közleményei	Oldal
Az új német vámtarifa	1227
A makói és kecskeméti kiállítás megnyitása előtt	1238
Tárca.	
Állatorvosi főiskola	1228
Növénytermesztés.	
Lentermesztési és értékesítési viszonyok Magyarországon	1233
Takarmányozás.	
Tehéntakarmányozási kísérletek	1234
Baromfitenyésztés.	
A baromfitermékek jobb értékesítésének módjai	1236
Levélzékreny.	1236
Vegyesek.	1238
Kereskedelem, tőzsde.	1239

Kinevezés. A földmívelésügyi miniszter *Forster* István tabódi birtokost Tolna vármegye közigazgatási bizottságába közigazgatási előadónak nevezte ki.

Gazdasági tudósítók. A földmívelésügyi miniszter *Csepreghy* István földbirtokos kádári lakost Temesvármegye buzsiási járására, *Fülöp* Ferencz mezőturi lakost Jász-Nagy-Kun-Szolnok vármegye Mezőtúr város területére; *György* József kerekéti lakost Sáros vármegye tapolyi és *Mihályik* Mihály lechniczki lakost Szepes vármegye szepes-ófalvi járására nézve a gazdasági tudósítói tiszttel bizta meg.

Uj gazdasági egyleti titkár. A Gömör-vármegyei gazdasági egylet f. hó 20-án tartott rendkívüli gyűlésén a Veszprémmegyei gazdasági egylet által megválasztott *Lakner* Emil, az egyesület eddigi titkárának helyébe *Török* Elemer, a kőbányai állatfelügyelő tiszviselőjét választotta meg, ki 7 évig működött a felsőbb hatóság megelégedésére az állami birtokokon, mint gazdatiszt.

Lótenyésztési kerületek. A földmívelésügyi miniszter elhatározta, hogy a lótenyésztés helyes irányítása végett, ugy, mint a szarvasmarhatenyésztésnél kerületeket állapít meg s a köztenyésztésben a helyi viszonyok mérlegelése után, csak a megállapított fajtabeli állatok lesznek tenyészthetők. Eme intézkedés célja az lenne, hogy míg egyrészt egyes vidékek a viszonyaiknak megfelelőbb fajbéli állatokat tenyészthetnek, másrészt a bel- és külföldi lovakat vásárolni szándékozó közönség tájékozva lesz, hogy hol és minő állatokat szerezhet be. Ennek folytán a földmívelésügyi kormány felhívta a gazdasági egyesületeket a megyék lótenyészkerületeinek megállapítására, amit több egyesület már meg is kezdett.

Az új orosz gabonatarifák. Az orosz gabonatarifák átdolgozására kiküldött bizottság befejezte munkálatait. A bizottság megvizsgál-

ván a módosítások kijelölésével megbízott tarifabizottság előmunkálatait, azon meggyőződésselre jutott, hogy a gabonatarifák megváltoztatása szükséges és hogy a versenyképesség fokozása végett lényeges tarifaredukciók szükségesek. A lényegesen leszállított díjtételek augusztus 1-től lesznek érvényesek, a balti, fekete és azovi tengeri kikötőkkel, valamint a nyugati országhatár állomásaival való forgalomban gabona, liszt, korpá, maláta, konkoly, olajpogácsa és olajmagvak szállítására nézve. Érvényesek továbbá ezen mérsékelt díjtételek a szibériai, a transzbajkái és permi vasutaknak az európai Oroszországgal való közvetlen forgalomban a díjszámításnak az összetávolság alapul vétele mellett, nemkülönben a kiviteli forgalomban.

Pályázat. A nagy-enyedi m. kir. vizezellériskolában folyó évi október hó 1-én kezdődő 3 éves tanfolyamra, 9 fél ösztöndíjas helyre pályázat nyitattik. *Pályázati feltételek:* 1. Tizenhat évet betöltött életkorú igazoló keresztlevelel. 2. Erős, egészséges, munkát bíró testalkat és védhimlőoltásról tanuskodó orvosi bizonyítvány. 3. Legalább 4 elemi osztály elvégzését igazoló iskolai bizonyítvány. 4. Születési hely, községi előjárósága által kiállított erkölcsi bizonyítvány. 5. Szülők vagy gyámok beleegyezési nyilatkozata, melynél fogva kötelezik magukat, hogy a felvett tanulót 3 év eltöle előtt az intézetből ki nem veszik. 6. A jelzett hiteles és rendesen bélyegzett bizonyítványokkal felszerelt folyamódványok legkésőbb augusztus hó 20-áig a földmívelésügyi minisztériumhoz czizelve a nagy-enyedi m. kir. vizezellériskola igazgatóságához intézendők. Honnan a folyamódók felvételük ügyében rövid idő alatt értesíteni fognak. 7. Az intézetben egy évet önköltségen töltött; katonai kötelezettségnek eleget tett; kertészet, szőlőszet, pinceszet körében már működött, vagy kádarmesterséget tanult egyének, ha ezen minősítéseiket hiteles bizonyítványokkal igazolják, a felvétel- és ösztöndíjak elnyerésénél előnyben részesülnek. Részletes tudnivalók a vizezellériskola igazgatóságától szerezhetők be.

A kolozsvári baromfitenyésztő és értékesítő szövetkezet. Előző számunkban említettük, hogy Kolozsváron az Országos Központi Hitelszövetkezet égisze alatt és az odaváló hitelszövetkezet igazgatása alatt baromfitenyésztő és értékesítő szövetkezet fog alakulni. Az alakuló szövetkezet célját az alapszabályok a következőkben fejezik ki: A szövetkezeti telep célja: a hazai baromfitenyésztést, valamint a baromfiak és ezek összes termékeinek értékesítését minden irányban előmozdítani s ezzel a tagok anyagi helyzetét javítani. E célok elérése végett a szövetkezeti telep egyelőre csak baromfi-tenyésztéssel foglalkozik, ezeket és tojásaikat tagjai közt megfelelő eltenértékért kiosztja; a tagjai által tenyésztett baromfiakat és ezek tojáskészleteit kolozsvári főtelepen vagy vidéki gyűjtőhelyein értékesítés végett megveszi vagy bizonmányba átveszi és ily uton eladja; de idővel üzletkörét fokozatosan a baromfi értékesítés minden ültetágára kiterjeszti. Kolozsvárt lesz a főtelep, vidéken gyűjtőtelepeket állítanak föl. Az alakuló gyűlés *Pokoly* József elnöklele s rendkívül nagy érdeklődés mellett 29-én tartott meg. Az Országos Központi Hitelszövetkezetet *Horváth* János dr. képviselte, aki a telep üzleti szabályait kidolgozta és a közgyűlésen a szervezkedés és értékesítés kereskedelmi vezetését ismertette. A földmívelési minisztert *Hreblay* Emil baromfitenyésztési felügyelő képviselte, ki ez alkalommal a baromfitenyésztés kérdéseit fejtegette és ismertette azokat a fajokat, amelyeknek tenyésztése legnagyobb haszonnal jár. A szövetkezet nagybirtokosokat is elfogad tagjai sorába, de ezeknek a száma a tagok egyharmad részénél többet nem tehet ki, a szövetkezet tagjainak kétharmad kontingensét kigazdálnak kell kitennie. A szövetkezet üzletét 6 tagból álló végrehajtóbizottság vezeti.

Selyemszövőgyár Székesfehérvárott. Hedrich N. poroszországi novarasi selyemszövőiskola igazgatója a minap *Bezey* Pál or-

szágos Havranek Székesfehérváriszövetkezetfonóból készitene Az ilyen korona é

Országos tartozó s rodik. Le szövetkezetüzletresz üzletresz rodása tó

A szerint a darabra Európában Afrikában 42.000. egyéb d tráliában

Orban edd szer sen össze el meglebe beleértve rug. Sza kecske állat 369

A neosztár ágra teh most k Ugyanis mére ut nép figye foglalkoz senek, g magyará csekély megfogad a legalsó setforrás Francia frankra n val való

Az pénzügyi szabályo adókedvé ságokhoz figyelmezt földrészk birtokosok két képv tendők b bizott áll lag kijel tések e szabályo kigazdál vezmény vagy ut

M bi bo

szágos selyemtenyésző felügyelő ajánlatára Havranek József polgármesternél járt, hogy Székesfehérvárott egy selyemszövőgyárat akar létesíteni, amelyhez telket kér a várostól. A szövéshez szükséges selymet az állami selyemfonóból szerezné be s olyan selyemszövetet készítené, mely Magyarországon a legkelendőbb. Az ilyen selyemszövetekből évente 20 millió korona értékűt hoznak be külföldről.

A hitelszövetkezetek szaporodása. Az Országos Központi Hitelszövetkezet kötelekbe tartozó szövetkezetek száma folytonosan szaporodik. Legutóbb Bihar megyében alakult két új szövetkezet és pedig Zsadányban (193 tag 255 üzletész) és Oláh-Szent-Miklóson (52 tag, 168 üzletész) ezzel a hitelszövetkezetek száma elérte az 1170-et, vagyis a lefolyt félév szaporodása több mint 200 új hitelszövetkezet.

A világ juhállománya. A Post. Review szerint a világ juhállománya mintegy 4.900.000 darabra tehető. E mennyiség így oszlik meg: Európában van 160.000, Ázsiában 53.000, Afrikában 13.500, az Egyesült-Államokban 42.000, Kanadában 4.500, Argentínában 80.000, egyéb délamerikai államokban 40.000, Ausztráliában 92.000.

Oroszország állatállománya. Oroszországban eddig rendszeres állatszámilást még egyszer sem tartottak. Csak az idén számlálták össze először az állatállományt. A beérkezett meglehetősen hezagos anyag szerint, a lovakat beleértve, az állatállomány 154.189.458 db-ra rug. Szarvasmarha 43.586.897 db van, juh és kecske 10.647.322, sertés 13.924.454, egyéb állat 269.079.

A szarvasgomba értékesítése. Az alsóbb néposztályok ismét egy jelentékeny kereseti ágra tehetnek szert a földmívelési miniszternek most kiadott egyik rendeletéből kifolyólag. Ugyanis a Természettudományi Társulat kérelmére utasította az erdőhatóságokat, hogy a nép figyelmét hívják fel a szarvasgombával való foglalkozásra, illetőleg a szarvasgomba keresésének, gyűjtésének és értékesítésének módjait magyarázzák meg a népnek. Első pillanatra csekély fontosságúnak látszik a dolog, de ha megfogadják az érdekeltek az utmutatást, főleg a legalsóbb néposztály részére hatalmas keresetforrás nyílnék meg, amit legjobban bizonyít Franciaország példája, ahol évente több millió frankra rug az az összeg, amely a szarvasgombával való bűvelődéssel a népnek jut.

Az elemi károk és az adóleengedés. A pénzügyminiszter legutóbb kiadott rendeletében szabályozza az elemi károk esetén követelhető adókedvezmények ügyét. A pénzügyigazgatóságokhoz közzendelelet intézett, melyben ezeket figyelemzveti, hogy elemi káresetek az illető földreszlet tulajdonosa által s ha a károsult birtokosok többen vannak, evégre megbízott két képviselőjük által mindenkor írásban jelentendők be. Ami az elemi káresetek két megbízott általi bejelentését illeti, erre vonatkozólag kijelenti a miniszter, hogy az ily bejelentések elfogadása helyén van a törvényes szabályokban járallan s többnyire írástudatlan kúsgazdák érdekében, de indoktalan ezen kedvezmény alkalmazása a nagyobb birtokosok vagy uradalmakkal szemben. Helytelen tehát

némely pénzügyigazgatóság részéről tapasztalt az az eljárás, ha a kúsgazdák által előterjesztett bejelentések alapján nagyobb birtokosok, sőt uradalmak is adóleengedésben részesíttetnek, mert egyrésztől méltán elvárható a nagyobb birtokosok és szervezett tisztikarral rendelkező uradalmaktól, hogy az írásbeli bejelentést önmaguk fogantatásuk, másfelől fel sem tételezhető, hogy megbízott képviselőjük gyanánt az egyszerű földmivesemberek szerepeljenek. Mind-ezek folytán a nagyobb birtokosoktól és uradalmaktól az elemi károk külön bejelentése megkövetelendő, míg a földmives-osztályhoz tartozó kisbirtokosok érdekében a megbízás által bejelentés elfogadható, illetőleg az a méltányosság széles határig kiterjeszhető. Utasítatnak egyszersmind az elemi kár bizottsági felvételére kiküldött pénzügyigazgatósági tisztviselők, hogy mindenkor szerezzenek a helyszínen meggyőződést a megbízás útján való bejelentések hitelessége felől.

Magyar Thomassalak. 17—20% öszsophosphors., ebből kb. 80% citromsavban oldható, 75% porfinom, 80 kilogrammos ingyen-zsákban legolcsóbban ajánl a kartellen kívül álló *Sátorgyárak* központi irodája: Budapest, IX., Dandár-utca 25.

Podgyász- és darabáru-küldemények megjelölése a feladók részéről. A magy. kir. államvasutak igazgatósága a nyári utazási és nagyobb áruforgalmi időszak beálltával ismételve felkéri az utazó- és szállítóközönséget, hogy ugy saját, mint a vasuti szolgálat pontos és gyors lebonyolítása érdekében a szállításra feladott *uti podgyász*on a *rendeltetési* állomást, egyéb darabárukon pedig ezenkívül még a czimzett nevet, polgári állását és lakását a maga részéről feltüntetni sziveskedjék.

A ezim legalkalmasabban magára a burkolatra, vagy az arra egész terjedelmében ráragasztandó papírra, esetleg a darabhoz erősítendő fatáblácskára, bórdarabra vagy erős papírlapra írandó.

A közönség a vasut ily irányu támogatása mellett a podgyász, illetve darabáru helyes szállítását és pontos kiszolgáltatását nagyban megkönnyíti és gyorsítja s különös biztositékot szerez magának arra, hogy a nagyszámu küldeményeknek a vasuti közegek által aránylag igen rövid idő alatt végzendő felvételnél esetleg előforduló téves bárcázások és elhurcolások a lehető legrövidebb idő alatt kiderítenek és helyreigazittassanak.

KERESKEDELEM, TÓZSDE.

Budapesti gabonátózsda.

(Guttman és Wahl budapesti termény-bizományi cég jelentése.)

Budapest, 1901. június 27.

Az időjárás az egész hét folyamán meleg és nagyobbára száraz volt. Esőzések zivatar alakjában gyakrabban fordultak ugyan elő, ezek azonban csak rövid ideig tartottak és a hőmérséklet esökkentésére nem voltak elégségesek. A esőlési munkálatok ország-

szerte folyamatosan vannak és továbbra is nagyon különböző eredményt mutatnak; a minőségek sem oly kielégítőek mint eddig. A mennyiséget illetőleg, a tegnapielőt megjelent hivatalos termésbecslés további visszaesést tüntet ki, mely a múlt évhez viszonyítva búzában 3.269.671 mm., árpában 1.598.458 mm., zabban 604.639 mm., csupán a rozs eredménye 476.890 mm. jobb a tavalyinál. A külföldön az utóbbi időben a terméskültségekkel ugyancsak kevésbé vannak megelégedve. Amerikában az uralkodó rendkívüli hőség ugy a tengeri, mint a tavaszi buza területeken tetemes károkat okozott: Franciaországban a vetések szintén visszamaradtak és alig várható, hogy a termés jobb legyen a tavalyinál. Délországban a tartós szárazság ugyancsak hátrányos befolyást gyakorolt. Romániából szintén gyengébb jelentések érkeznek, míg Németországban a vetések állása a múlt hónap átlaghoz viszonyítva változatlan.

A külföldi piacok üzletmenetét illetőleg, az irányzat tartósan szilárd és az árak emelkedtek. Az emelkedés e héten is az amerikai piacokról indult ki, a hol nagyon gyakori eső jelentések az északkeleti részeken és tartós szárazság a tengeri termő vidékeken, valamint a látható készletek tetemes csökkenése a buzajegyzéseknek 3 c.-el, a tengeri jegyzéseknek 5 c.-el való emelkedését vonták maguk után, jellehet ezek később visszaesnek. A tengeriben bekövetkezett kárt 2—300 millió bushelre taksálják. Angliában a tulajdonosok árköveteléseiket szintén tetemesen fölemelték, a forgalom e mellett ugyancsak javult. Franciaországban szintén emelkedő volt az irányzat, a mihez a tengerentúli jegyzéseken kívül azon körülmény is járult, hogy a termés iránt táplált remények nem teljesedtek. Buza és liszt nagyobb javulást tüntetnek föl. Németországban is emelkedő volt az irányzat, a fogyasztás azonban epügy mint a többi kontinentális piacokon csak mérsékelten vásárolt és legzükségesebb beszerzésekre szorított.

Nálunk a forgalom csupán a főzikkben volt élénk; a többi cikkek gyengébb üzlet mellett alig változtak. A rozs lanyha maradt.

Az üzleti forgalomról e héten a következőket jelenthetjük:

Buza a hét folyamán a malmoknál jobb értékűvel találkozott, a kínálat azonban szintén bővebb volt és a kereslet könnyen talált kielégítést. E mellett az irányzat is gyakran változott és a határidőpiac szerint hol föl, hol lefelé törekedett, egyenlegkérő azonban 10 fillér visszaesést eredményez. Új buza már erősebb mérvben és nagyobb tételekben kerül a piacra és ó-buza ellenében továbbra is előnyben részesült, mely ugyancsak nagyobb mennyiségekben van kinyálva. Az öszszforgalom 175.000 mm. A hetihozatal 64.000 mm., melyből 1500 mm.-át vittek tovább.

Ros (új) továbbra is csak mérsékelten, de inkább sürgösen volt kinyálva, míg a fogyasztás epügy mint az export részére alig mutatkozik érdeklődés. Az üzlet így nehézkösen alakult, az irányzat eszkönné volt és a jegyzések a múlt héthez viszonyítva 30—40 fillérrel olcsóbbak. Minőség szerint helyben és helybeli paritásra 13:20—13:50 K.-ig jegyzünk. Nyiri állomásokról a kínálat szintén gyenge, de onnan is csak a budapesti árak viszonylata érhető el. O rozs üzletellen.

Árpa (takarmány- és hántolási czélokra) (új) ennek ellenében szilárd irányzatu. A kínálat aránylag mérsékelt míg gyárosok epügy mint bizalók jó értékűdést tanosítottak és a teljes multheti árakat fizették, minőség szerint 12:80 K.-ig érhető el helyben. O árpa nincs kinyálva. Állomásokon átvéve malátát, és sörárpában már fejlődött némi forgalom és piacunkon néhány délnemetszági vevő is volt jelen. A kínálat azonban egyelőre még gyenge és különösen jobb minőségű áru hiányzik. Tiszavidéki áru 11:50—12:50 K., jobb minőségű áru 12:50—14 K. között kelet el, míg felvidéki jobbminőségű árpáért 14—15:50 K.-ig fizettek.

Zab (ó) csak kevés kerül a piacra és ártartó maradt. Helyben 14—14:80 K.-ig fizettek. Új zab a hét elején még szilárd irányzatu volt, később azonban bővebb kínálat folytán nyugodtabb lett és a kezdetben fizetett 13:30—13:90 K. árak ellenében jelenleg csak 13:10—13:60 K. jegyzünk szín és tisztaság szerint helyben átvéve.

Tengeri Kőbánya részére alig volt forgalomban és a gyenge kínálattal csak ugyanolyan kereslet állt szemben. Az árak mindazonáltal szilárdan tartottak és állandóan 10:50—10:60 K. között jegyeztek budapesti paritásra és 10:80 K.-ig helyben átvéve.

MAUTHNER ÖDÖN es. és kir. udvari magkereskedése

BUDAPESTEN, VII., Rottenbiller-utca 33. sz., és VI., Andrássy-ut 23. sz.

Ajánl és vesz:

biborherét, homok (szöszös) bükkönyt (Vicia Villosa) őszi borsót, őszi bükkönyt, tavaszi repczét, őszi repczét, (káposzta-repczét), mustármagot, csibehurt.

Olajmagok: Káposztarepcze nagyobb forgalom mellett emelkedő irányzatú volt. A készletek egyébként már erősen ritkulnak. Az árak kb. 100 fill. emelkedtek és a hét végével 26-20-40 K. körül mozognak. Káposztarepcze 1901. augusztusra ugyancsak emelkedő volt 26-10-20 K. után 26-80-27 K. zárul. Bányási repceből nincs kínálat; jegyzésünk 25-60-25-80 K. Lengyel szilárd és 28-24-50 K. körül értékesíthető helyben.

Napijelentés a gabonaüzletről. 1901. július 30.

Naponta nagyobb mértékben csökkenő külföldi árjegyzések mellett nálunk is lanyhábbra fordult az üzlet és a ma piacra került buza csakis tíz fillérig menő engedelmények árán volt elhelyezhető. Berlinből most délben ismét 2-5 márkáig alacsonyabb jegyzéseket sürgönyöztek.

Készbuza jó kínálat, de mérsékelt vételkészség mellett ma lanyhább irányzatot követ; elkelt összesen körülbelül 23,000 métermássa, tíz fillérig olcsóbb áron.

Mai eladások:

Ó-buza:

Tiszavidéki:

100 mmássa 79 kg. 16.—	korona 3 óra.
370	78 ⁵ 15.90
100	78 ⁵ 15.90
100	77 ⁴ 15.80
100 mmássa 77 kg. 15.20	korona 3 óra.
100	75 16.45

Szarvasi:

3000	78 16.25
4870	77 16.25
1480	76 15.80

Új buza:

Tiszavidéki:

200	79 16.20
100	79 16.25
250	78 ⁴ 16.10
400	78 15.90
400	78 16.—
100	73 16.10
100	78 16.15
150	78 16.—
250	77 ⁵ 15.90
100	77 15.60
100	76 15.60
100	75 ⁵ 15.80

Pestvidéki:

1400	79 16.25
100	79 ⁵ 15.80
500	79 ⁵ 15.50
100 mmássa 78 ⁵ kg. 16.—	korona 3 óra.
100	77 ⁵ 15.50
100	76 ⁵ 15.40
100	76 15.60
100	76 15.—
100 mmássa 76 ² kg. 16.—	K. 3 óra
100	77 ⁵ 16.—

Szarvasi:

1100	78 15.35
100	80 16.20
100	77 ⁵ 15.80
100	78 ⁴ 16.10
100	77 15.60
100	77 ⁵ 15.45

(Az árak 50 kg.-ként koronaértékben értendők.)

Rozs (új) nagyobb mennyiségben kínáltatik és ezért lanyhább; budapesti egyenértékben 13-50 K.-ig, elsőrendű minőségű áruért 13-60 koronáig fizetnek.

Takarmányárpa szilárdabb irányzatot követ; ab Budapest ma 12-80 koronáig fizetnek. Sörárpa csak gyengébb minőségekben került piacra, különösen panaszok miatt a tiszavidéki áru súlyossága miatt. Ab állomás 13-50 koronáig fizetnek.

Zabban az irányzat esendes, árak nem változtak. Minőség szerint helyben 13-80 koronát jegyzünk. O-áruért 14-30 koronáig fizetnek.

Teageri változatlan, azonnali szállítandó áruért budapesti egyenértékben 10-70 koronát, Kőbányán pedig 10-80 koronát fizetnek.

Szeszüzlet.

A hét elején a szeszüzletben gyéribb kereslet uralkodott és a szeszárak változatlanul a multheti zárlatjegyzés szerint záródnak.

Elkelt budapesti szeszgyáraktól finomított szesz nagyban adózva 115.50-116.50 kor., adózatlanul szabadraktárra 46.—46.50 kor., élesztőszesz adózva 117.— kor., denaturált szesz hordóstól 33 korona.

Vidéki szeszgyárak részéről finomított szesz nagyban 115 koronáig volt ajánlva és több tétel ez áron el is kelt.

Galicziából adózott finomított szeszt 113.— kor., denaturált szeszt 31.— kor. ajánlottak helybeli vasutállomáshoz szállítva.

Mezőgazdasági szeszgyárak által kontingens nyerszesz új termelési időszakban szállítva 40.50 koronáig kelt el. Finomított szeszben gyér a kínálat.

A kontingens nyerszesz ára Budapesten 42.—42-50 K.

Bécsi jegyzés 40.20-40.60 korona kontingens nyerszeszért.

Prágai jegyzés 110.50— korona adózott és 37.50— korona adózatlan szeszért.

Trieszti jegyzés 16.50-17.— korona kiviteli szeszért, 90⁰/₁₀ hektoliterje.

Kivitelre több tétel finomított szeszt vásároltak. Budapesti heli jegyzés: nagyban kicsinyben korona korona

Finomított szesz	115.50-116.50	117.50-118.50
Élesztőszesz	117.—117.50	118.—118.50
Nyerszesz adózva	114.—114.50	115.50-116.50
Denaturált szesz	33.—34.—	35.—35.50

A központi vásárcsarnok árjegyzése nagyban (en gros) eladott élelmiszerek áraitól.

A magyar gazdák vásárcsarnok ellátó szövetkezete üzleti jelentése. 1901. július 28.

A hét második felében jelentőségteljes változás nem fordult elő. A kereslet és kínálat közt meg volt az egyforma arány s ebből kifolyólag árvaltozások nem fordultak elő.

Nagybani eladásaink:

Tojás, prima alföldi áru, 52-54 koronán kelt eredeti lánként, valamivel nagyobb érdeklődés mellett. Élő baromfiból eladtunk; sütni való esirket 1.60-2.20, hizott libát 9-11, hizott kacsát 3.00-4.00 koronán páronként.

Vágott liba és kacs szilárd irány mellett 120-124 filléren helyeztetett el kg.-ként.

Tejtermékek szilárd irányzatukat továbbra megtartották, prima szövetkezeti tejavaját 200-200, főzévaját 180-190, édes tehén túrót 16-20 filléren értékesítettünk kilónként.

Sárga burgonyát — melyből naponként kocsirakományok érkeztek czimánkra — 3.80-4.00 koronán értékesítettünk 100 kg.-ként.

Gyümölcsből a hozatalok lényeges részét a zentai parasztdinnye képezi, melyből naponként 5-6 kocsirakomány érkezik és nagyrésze 16-17 koronán kelt el százdarabonként. Nemes „czukordinnyék” kantalap 30 turkesztán 90-100 filléren fogytak kilónként. Őszi barack 70-80, kajszinbarack 24-30, közönséges ringló 16 filléren értékesítették kg.-onként.

Budapesti takarmányvásár. (IX. kerület, Mesterutca. 1901. július 30-án. A székesfővárosi vásárigazgatóság jelentése a „Köztelek” részére.)

Felhozott a szokott közlegekből 176 szekér réti széna, 5 szekér muhar, 39 szekér zsupszalma, 3 szekér alomszalma, — takarmányszalma, — szekér tengeriszár, 17 szekér egyéb takarmány (zabosbüköny, löhere stb.) 400 zsák szecska.

A forgalom közepes.

Árak fillérekben g-ként a következők: réti széna 420-620, muhar 520-600, zsupszalma 260-320, alomszalma 280-330, takarmányszalma —, tengeriszár —, egyéb takarmány —, zabosbüköny 540-600, löhere 540-600, luczerna —, köles —, sarju —, szalmaszecska 380-380. Összes kocsiszám 244. Összes súly 329400 kg.

Állatvásárok.

Budapesti szurómarhavásár. 1901. július hó 28-án. A székesfővárosi közigazgatóság és marhavásár igazgatóságának jelentése.

Felhajtatott: belföldi 703 db, eladatott — db, galicziai — drb, eladatott — drb, tiroli drb, eladatott — drb, növendék előborju 2 db, eladatott — drb, élő bárány — db, eladatott — db; leölt belföldi — drb, eladatott — drb, galicziai — drb, eladatott — drb, tiroli — drb, eladatott — drb, bécsi leölt — drb, eladatott — drb, növendék borju — drb, eladatott — drb, leölt bárány — drb, eladatott — drb, élő kecske gödölye — drb, eladatott — drb.

A vásár irányzata élénkebb, az árak 2-4 fillérrel emelkedtek kg.-ként.

Árak a következők: Élő borjuk: belföldi — koronáig, kivételesen — koronáig dbonként, 54-78 — koronáig, kivételesen 82 — koronáig súlyra, galicziai —, kiv. — koronáig drbonként, — kor.-ig, kiv. — koronáig súlyra, tiroli — koronáig kiv. — koronáig drbonként, — koronáig koronáig kiv. — koronáig súlyra, növendék borju —, — koronáig, kiv. — koronáig drbkint, 38-48 koronáig, kiv. — koronáig súlyra. Leölt borju: belföldi — koronáig kiv. — koronáig súlyra, galicziai — koronáig kiv. — koronáig súlyra, tiroli — koronáig, kiv. — koronáig drbonként, bécsi — koronáig kiv. — koronáig súlyra, kecske — koronáig, kiv. — koronáig páronként, élő bárány — koronáig páronként, leölt bárány — koronáig párja.

Budapesti juhvásár. (1901. július hó 29-én. A székesfővárosi közigazgatóság és marhavásár igazgatóságának jelentése a „Köztelek” részére.)

Felhajtatott 1855 drb juh, egymint: 714 darab hizlatt fűrű, 100 drb feljavított juh, 165 drb kisorolt kos, 282 darab kiverő juh, — drb bárány, — darab kecske, 564 drb szerbiai juh és 48 drb szerbiai kecske.

A vásár irányzata lanyha, az árak 2 fillérrel csökkentek kg.-ként.

Árak a következők: Belf. hizl. fűrű 32-40.— (—) K. páronként, 42-45 (—) K.-ig 100 kiló élősúly szerint, feljavított juhok 26-30 — K. páronként, 36-40 — (—) K.-ig 100 kiló élősúly szerint, kisorolt kosok 28-30 K.-ig páronként, — K.-ig 100 kiló élősúly szerint, kiverő juh — K.-ig páronként, 32 — K.-ig 100 kl. élős. sz. bárány — K., kecske 16-30 — K. páronként, durvaszőrű — K. páronként, — K.-ig 100 kiló élősúly szerint, szerbiai juh 21-26 K. páronként, — angol keresztezés — K.-ig élősúly szerint, K. páronként, romániai — K. páronként, anyajuhok — K. páronként, — K.-ig 100 kiló élősúly szerint.

Bécsi vágómarhavásár. 1901. július hó 29-én. Vass Jenő tudósítása „Köztelek” részére.)

Összes felhajtás 4684 db. Ebből magyar 3564 db, galicziai 406 darab, bukovinai 92, német 622 db, hizott 3197 db, legelő 330 db, fiatal 1157 db, ökrök 3243 db, bika 676 db, tehén 542 db, bivaly 223 db.

A vásár a múlt hetinél kisebb felhajtás következtében valamivel élénkebb volt. A prima áru 1, a közepes minőségű 1-2 koronával jobban kelt el.

Árak: prima magyar 66-72 — (74 —), szekunda 59-65, tertia 52-58, galicziai prima 72-76 — (78-79), szekunda 66-71, tertia 60-65. Német prima 76-78 — (79-80), szekunda 66-74, tertia 60-64. Legelőmarha: szerb és magyar 50-58 —, rosszabb minőségű 48-58 —. Bika és tehén 44-64 (64.—), és bivaly 40-48 —. Az összes eladások, élősúlyban, 100 kilogrammonként, koronákban értendők.

Bécsi szurómarhavásár. 1901. július 25-én. Felhozott: 3317 borju, 1703 élő sertés, 797 kizsigerelt sertés, 170 kizsigerelt juh, 83 bárány.

A borjuvásár lanyha. A sertésekre az üzlet élénkebb. A többi áru lanyha.

Árak kilogrammonként: kizsigerelt borju 56-116 prima —, primissima — (—), élő borju 52-70, prima 72-84 (—), primissima 86-96 (—), fiatal sertés 64-82, kizsigerelt hussertés 72-104, nehéz 80-90, süldő 84-96, (—), könnyű süldő 98-104, kizsigerelt juh 64-84 pr. kiló fillérekben, bárány páronként 10-24 (—) korona.

Bécsi sertésvásár. 1901. július 30-án. (Schleiffelder és társai bizományi cég távirati jelentése a „Köztelek” részére.)

Felhajtás: 4652 lengyel, 5940 magyar összesen 10592 drb.

A vásár élénkebb volt.

Árak kilónként élősúlyban fogyasztási adó nélkül prima 77-79 fillér kivételesen 80 fillér, közepes 62-75 fillér könnyű — fillér, süldő 64-82 fillér.

Bécsi juhvásár. 1901 július hó 25-én. Felhajtás 1225 db. juh.

A vásár lanyha volt.

Árak: juh 48-52, kiv. 54 —, raczka 40.—46.— fillér pr. kiló élősúlyban.

Mezőgazdák figyelmébe!

Elismert kitünő hazai gyártmány!
1600 gőzcséplőkészlet üzemben!

CZIM:
ELSŐ MAGYAR
gazdasági gépgyár
RÉSZVÉNYTÁRSULAT
BUDAPESTEN,
VÁCZI-UT 19. SZÁM.

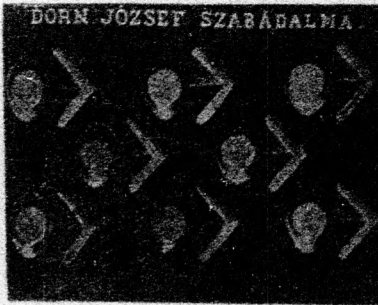
Gőzcséplőkészletek
2¹/₂, 3¹/₂, 4, 4¹/₂, 6, 8, 10, 12 lóerejűek.

Magánjárók
(uti mozdonyok.)

Kérjük minden szakbavágó kérdéssel bizalommal hozzánk fordulni, készséggel adunk kimerítő és felvilágosító választ.

Arjogyzék kívánsatra díjmentesen küldetik.

DORN JÓZSEF SZABADALMA

STAHEL és LENNER, Triőr és lemez-lyukasztó-gyár Budapesten.

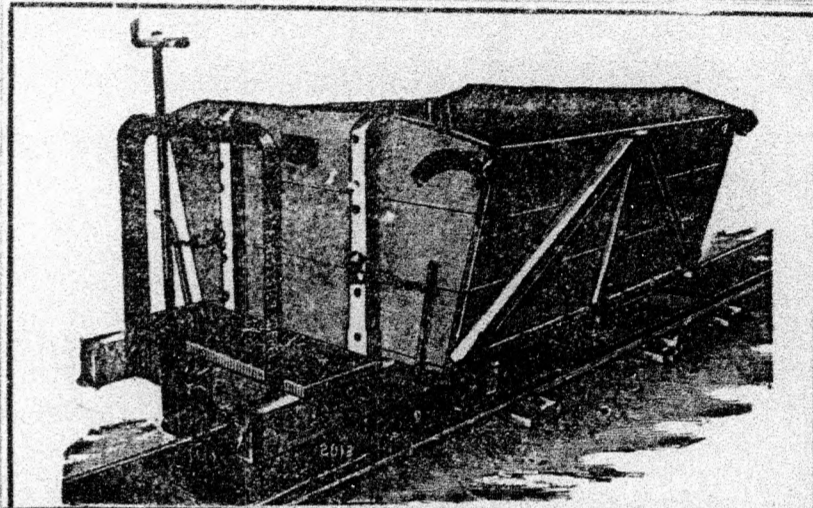
Ujdonságként ajánlják gőzeséplőgépek számára a „Dorn-féle szabadalmazott új rendszerű törek-rostákat vas vagy aczéllemezből, a fából készült törekrosták helyett. **Előnyök:** 1. a töreknek tökéletes lazítása, 2. a töreknek egyenletes felosztása az egész rostafelületen, 3. a rosták eldugulása ki van zárva, 4. rendkívül magasfoku magkirostálás, 5. legnagyobb tartósság.

Speciálítások: triőrök buza, rozs, árpa, Cseplőgéprosták: horgany-, vas- és aczéllemezből s mindennemű lyukasztott zab stb. tisztítására. vagy hasított lemezek, gazdasági vagy technikai ezélokra.

RÉPAVASUTAK

KÉZ-, LÓ-, GŐZ ÉS VILLAMOS ÜZEMRE, HASZNÁLT ÁLLAPOTBAN IS, HORDOZHATÓ ÉS SZILÁRD VÁGÁNYOK, VÁLTÓK, FORDÍTÓ KORONGOK, KÜLÖNLEGES RÉPASZÁLLÍTÓ KOOSIK, VILLAMOS ÉS GŐZMOZDONYOK

A RÉPAIDÉNYRE BÉRBE IS ADATNAK.

Roessemann és Kühnemann

Koppel Arthur-féle vasutak

BUDAPEST, VI., VÁCZI-UT 113. SZÁM.

Most jelent meg!

Érdekes! Szép! Hasznos! „Kis-Székelypusztulása“.

„Az oláh legény elbámult a magyar nadrágon“.

Regény a magyar szabadságharcz idejéből. Irta: Péterfy Tamás. A teljes regény (200 oldal, 24 szép képpel díszítve) ára 1 korona (portó 20 fillér).

Szinte jól esik a magyar olvasó szívének, ha a sok selejtes idegen regény olvasása után egy érdekes magyar regényt olvashat, melynek története szabadságharczunk dicső idejében esik. Ajánljuk mindazoknak, akik az érdekes de lösgyökeres magyar olvasmányokat kedvelik. Szébb ajánló sort nem írhatunk Péterfy ez új könyvéhez, mint azt: hogy ez már a tizenegyedik könyve, melyeket a magyar közönség örömmel fogadott és pártolt.

Megrendelhető levelező-lapon vagy 1 korona 20 fillér beküldése ellenében portómentesen.

Cím: PÉTERFY TAMÁS,

Budapest, IX., (Köztelek)

1075 holdas birtok,

Délmagyarországon vasuti fővonal mellett 5 klm. távolságban a megyei székhelytől kedvező feltételek mellett **eladó.**

A birtok szántóföldből és kitünő rétből áll, különösen szarvasmarhatenyésztésre, tejgazdaságra, gyümölcs és bortermelésre kitünően alkalmas. A birtok sík földön terül el gyönyörű vidéken, festői kilátással a közel hegységre. Nagyon jó karban levő út szeli át és visz a szomszéd városba, mely megyei székhely a vidéken munkaerő bőven van és olcsó.

4278

Közelebbi felvilágosítást ad e lap kiadóhivatala.

Uradalmak, gazdaságok, földbirtokosok, szeszgyárak stb. részére

Bessemer-Festék (védjegy üllő)

kitünő szolgálatokat tesz.

Feltétlenül hathatós máz rozsa ellen, mindennemű vas-szerkezetek, vas- és hullámbádogtetők, tartók, istállóvasgerendák, kerítések, vaskapuk, vasablakok, gépek, lokomobilok stb. részére.

Mint famázolat is kitünő konzerváló szer.

Tartósabb, szaporább és a légköri s vegyi behatásoknak sokkal jobban ellenáll mint minium és olajfesték.

Ajánlattal és prospectussal szívesen szolgálnak az egyedüli gyárosok

b)

Festékgyárak: **Lutz Ede és Társa, Pozsony.**

Lapunk bekötési táblája

2° kor. 72 fill. (portómentesen)
kapható kiadóhivatalunkban.

Kizárólag elsőrendű

magyar erdélyi faj
igás ökör
és növendék marha

gazdag választékban kapható

LÁSZLÓ TESTVÉREK gazdaságában

Nagy-Iklódon posta- távirta- és vasútállomás

a Szamosvölgyén Kolozsvár közelében.

Bárány- gyapjút

legjobban értékesít
szennyes, usztatott vagy gyárilag mosott állapotban

Első magyar gyapjutosó és bizományi részvény-társaság
vasutállomás: Budapest-Lipótváros.

Csomagoló zsákokat díjmentesen adunk.

Báránygyapju gyorsan és jól értékesíthető.

Előbbi aszerek értékesítését eszközlik az előírt 2% mellett.
Felvilágosítást és csomagolási utasítást ingyen nyújt tagok és nem tagoknak.

Azonnali készpénzszámolás.

Magyar Gazdák
Vásárcsarnok Ellátó Szövetkezete
HATÓSÁGI KÖZVETÍTŐ
BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS KÖZPONTI VÁSÁRCSARNOKÁBAN.
Sürgőnyozim: Aurora-Budapest.

Értékesítésre elfogad:
Husnemléket, füstölt húst, vadakat, szárnyasokat — élő és leölt állapotban, tojást, vaját, halat burgonyát, káposztát, zöldségféléket, gyümölcsöt stb.

Háromezer hold kitűnő
ártér birtok
bérbe adó
a mecseői vasuti állomás közelében; részletek megtudhatók.
Lázár Kálmán urnál
Nyiregyházán.

Magy. kir. Államvasutak.
106401/901. sz. C. III.

Hirdetmény.

(Mérsékelt áru menettérti jegyek kiadása Szent-István ünnepnap alkalmából.)
A magyar kir. államvasutak igazgatóságától vett értesítés szerint a Szent-István ünnepnap alkalmából a magyar kir. államvasutak, valamint a Kassai-Oderbergi vasut magyar vonalainak összes állomásairól — (az üzemükben álló összes helyi-érlelt vasutak állomásainak, valamint a szomszédos forgalomra kizárásával) — Budapestre mérsékelt áru menettérti jegyek adának ki olyképen, hogy az utasok az I. kocsiosztályban két II. osztályú, a II. kocsiosztályban két III. osztályú egész jeggyel, a III. osztályban pedig egy II. osztályú rendes menetjeggyel Budapestre és vissza utazhatnak.
Gyorsvonaton megfelelő gyorsvonatu jegyek váltandók.
Ezen jegyek folyó évi augusztus hó 15-20 napjain — az utóbbi napon azonban csak a reggeli órákban Budapestre közlekedő — valamennyi személyszállító vonathoz (expressz-vonatok kivételével) kiadandók, a visszautazásnak pedig augusztus hó 20. és 21. napjain, legkésőbb azonban az augusztus hó 21-én este induló utolsó vonattal meg kell történnie.
Ezen jegyekkel augusztus hó 20-ika előtt visszatérni nem lehet; azokkal utmegszakításnak sem menel, sem jövőkor helye nincs.
Megjegyezzük, hogy az I. és II. kocsiosztályban utazók a visszatérés alkalmával is mindkét menetjegyet felmutatni tartoznak, miért is Budapestre érkezve ezen jegyek csak előmutatandók, de le nem adandók.
Gyermekekre külön kedvezmény nem engedélyeztetik.
Budapest, 1901. évi július 15-én.
A magy. kir. államvasutak igazgatósága.
(Utánnomás nem díjaztatik.)

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban BUDAPEST, IX., Üllői ut 25. sz.

Őszi vetésre ajánljuk
diószeghi óriási buzánkat,
mely már igen elterjedt s melynek **eredménye** a hozzánk érkezett összhangozó értesítések szerint általában a **legnagyobb megelégedést keltette**, miután a **rozsdá elleni ellenálló képességét nagy mértékben igazolta.**
Becsés megkeresések
Diószeghi cukorgyárhoz
Diószegh (Pozsonymegyében) intézendők. 4298

Gépészek, gyárosok, malomtulajdonosok és gőzkazántulajdonosok
nem nélkülözhetik
a gépek szerkezetére, kezelésére és a gépészek oktatására nézve Magyarországnak egyedül és legjobban szerkesztett

GÉPKÉZELŐK LAPJA

ezimű szaklapot, 4140
melyet **VÉCSEI EDE** magy. kir. iparfelügyelő szerkeszt.
Előfizetési ára félévre 4 korona.
Megrendelhető a kiadóhivatalban: **BUDAPEST, Soroksári-utca 5.**
Mutatványszámot kívánatra ingyen.

Alulírott gazdaságában vetési célra rendkívül bőtermő
angol piros szemű tarbuza,
mely a rozsdának, valamint a megdülésnek legjobban ellent áll, melynek polvája és törekje nagyon jó takarmányt képez, mintként zsákkal együtt vasúthoz szállítva 19 koronáért kapható. Ezen buza hektoliterenként 81-82 kgrmot nyom. Tíz mtn.-nál kevesebb nem lesz szállítva. Egész waggon rendelésnél árengedmény.
Kovács Antal
Keretye. u. p. Szt-Adorján (Zalamegye.)

per
a legbizto
a dr.
Ára Bu
tárában:

A
1 1/2-2 1/2; ha
kat. holdra k
keresebb, mi
A por

„Mag
450

I. A
A „bor
2%, auguszt
könyveit oldó
üden megtart
tartom és mi
szőlőbirtok

Bordói
hatásával, da
még késő őszi
hogy a perni
fogom haszná
Csik László

Az ide
egyszerűen
szemek oldat
maradt. Kov

Az ura
tettük, mely
maradásának
termett. „A

Az ide
Először ápril
A pornak k
egyébként f
hajtásoknál se
volna vidéken

A per
melynek fölé
is megmaradt
Eiek, szőlőb

Az ide
Számos előn
Fehér Sánd

Nálunk
ki kétszer, it
vétem szőlő
nalam tökéle
ján ezen szer
hegyközségi

Mintho
egyszer 1 1/2 %
dása igen kő
Szalay Géza

Megbizott

A szőlő és burgonya peronosporájának

a legbiztosabb, kényelmesebb (a rézgálicznál) és olcsóbb ellenszere
a **dr. Aschenbrandt-féle bordói-por.**

Ara Budapesten a „Magyar Mezőgazdák Szövetkezete” rak-
tárában:

50 kgos zsákokban	-----	à kg. 66 fillér.
10 kgos zsákokban	-----	à kg. 70
5 kgos zsákokban	-----	à kg. 70

A szőlő **első** permetezéséhez 1%-1 1/2%-os, **második** permetezéséhez 1 1/2-2%-os, **harmadik** permetezéséhez 1%-os oldatot használjunk. — Egy kat. holdra kell 3 permetezéshez 22-25 kg. bordói por, 25-30%-al kevesebb, mint a tiszta rézgáliczból.

A port konyhaszítván a vízbe szitálják és kész az oldat.

A szőlő **OIDIUM**

(lisztharmat) betegségnek,

legbiztosabb, olcsó és a szőlőt egyéb bajoktól is védő ellenszere
a **dr. Aschenbrandt-féle réz-kénpor.**

Ara Budapesten a „Magyar Mezőgazdák Szövetkezete” rak-
tárában:

50 kg. zsákokban	-----	à kg. 46 fillér.
10 kg. zsákokban	-----	à kg. 50
5 kg. zsákokban	-----	à kg. 50

A hol az 1900-ik évben volt **oidium először április hóban**, a mikor a szőlő hajtása 10-12 cm., **porozunk**; másodszor **június hó végén**, harmadszor **augusztus hóban**. — Egy kat. holdra kell 3 porozáshoz 15-18 kg. **réz-kénpor**. Sokkal kevesebb fogy belőle mint a kőzsónság kénporból.

Megrendelések a pénz beküldése, vagy utánvétel ellenében a

„Magyar Mezőgazdák Szövetkezetéhez” intézendők, Budapest, Alkotmány-u. 31.
A gyártás korlátolt, tessék idejekorán rendelni.

450 intelligens magyar gazda elismerő bizonyítványát a használati utasítással együtt bárkinek megküldi a szövetkezet.

1900.

I. A dr. Aschenbrandt-féle bordói-por elismerő levelel.

Cserszeg-Tomaj (Zala vm.).

A „bordói port” első ízben június 10-én 1%, másodikban július közepén 2%, augusztus közepén körülbelül 3%-os oldat alakjában használtuk. A por könnyen oldódott és oldata kitűnően ragadt, a mellett pedig a leveleket szép üdén megtartja. Ezen szert az eddigi eljárással szemben határozottan jobbnak tartom és mindenkinek ennek használatát fogom ajánlani. **Magyarossy György**, szőlőbirtokos.

Zala-Egerszeg (Zala vm.).

Bordói porral kétszer permeteztem 1%, illetőleg 1 1/2%-os oldattal és hatásával, dacára ezen gyenge oldatnak, igen meg vagyok elégedve, mert a perme még késő őszig is teljesen meg volt a levélzetem, a mellett a munka oly tiszta, hogy a permetező gépet sem fogja meg az oldat. Jövőben is ezen szert fogom használni és ismerős gazdtársaimnak ennek használatát melegen ajánlom. **Csik László**, szőlőbirtokos.

Kerettye (Zala vm.).

Az ideai tapasztalatok alapján állíthatom, hogy a „bordói por” elkészítése egyszerűen történik és a permét az eső nem mossa oly könnyen le, mint más szerek oldatát, a mellett pedig a szőlő levélzete a sáson végéig üde zöld maradt. **Kovács Antal**, szőlőbirtokos.

Badaacsony (Zala vm.).

Az uradalmi szőlőben az idén a permetezést „bordói porral” végeztettük, melynek hatásával igen meg voltunk elégedve. A levélzet tökéletes megmaradásának köszönhetjük azt, hogy nemcsak sok, de igen jó minőségű borunk termelt. **A királyi apátság uradalmáé**. **Szabó Antal**, szőlőkezelő.

Fekete-Kastély (Zala vm.).

Az idén először védekeztem peronoszpóra ellen „bordói por”-oldattal. Először áprilisban, másodszor augusztus elején 1 1/2%, illetve 2%-os oldattal. A pornak kitűnő hatását tapasztaltam minden tekintetben, melynek egyébként fölénye, hogy gyorsabb, biztosabb az elkészítése és hogy a zsenge hajtásoknál sem okoz perzselést. A por általános elterjedése érdekében kívánatos volna vidéken raktárt tartani. **Nedeczky Jenő**, szőlőbirtokos.

Köves-Kállya (Zala vm.).

A peronoszpóra ellen háromszor védekeztem „bordói por”-oldattal, melynek főleg azon hatását emelhetem ki, hogy a perme esőzések dacára is megmaradt a levélzetem és perzselés sehol sem volt észlelhető. **Győrffy Elek**, szőlőbirtokos.

Köves-Kállya (Zala vm.).

Az idén először használtam dr. Aschenbrandt-féle „bordói port”. Számos előnyét tapasztaltam és azért bárkinek jó lelkiismerettel ajánlhatom. **Fehér Sándor**, közjegyző.

Zala-Egerszeg.

Nálunk a peronoszpóra augusztus végén lépett fel erősen, de én a ki kétszer, illetve háromszor permeteztem „bordói porral”, tökéletesen megvédtem szőlőmet a bajtól. Ennélfogva kijelentem, hogy a „bordói por” nálam tökéletesen bevált és minden szőlőtulajdonosnak tapasztalataim alapján ezen szert használatát igen melegen ajánlom. **Sihota Antal**, szőlőbirtokos, hegyközségi előjáró.

Szepezd (Zala vm.).

Mint hogy az idén a peronoszpóra nálunk alig mutatkozott, mindössze egyszer 1 1/2%-os bordói por-oldattal permeteztem meg szőlőmet. A por oldódása igen könnyen ment és permetezés után a szőlő igen szépen fejlődött. **Szalay Géza**, ág. ev. tanító, szőlőbirtokos.

Zala-Szt-Grót.

A „bordói porral” csak a legjobbat mondhatom. Az oldat elkészítése igen könnyen megy, a perme jól tapad, perzselést sehol nem lehet észrevenni, azért jövőben is ezen szert fogom használni. **Özn. Kurecz Lajosné**, szőlőbirtokos.

Zala-Egerszeg.

Az eddig használt szerek közt a „bordói port” számos előnyeinél fogva legjobbnak tartom, mert könnyen és gyorsan elkészíthető és a mellett a megszáradt permét az eső többé le nem mossa. **Pintér Sándor**, szőlőbirtokos.

Csopak (Zala vm.).

Az idén szőlőmet kétszer permeteztem és pedig május derekán 2%-os, augusztus derekán 2 1/2%-os bordói porral, melynek következtében szőlőm peronoszpóra-mentes maradt. Örömmel tapasztaltam, hogy a permét a leg-erősebb eső sem volt képes lemosni. Nagy előnye ezen szereknek, hogy míg a bordói por oldatát néhány perc alatt lehet elkészíteni, addig a rézgáliczoldat elkészítéséhez órák kellenek. **Kiss József**, szőlőkezelő.

Csopak (Zala vm.).

Bordói porral először májusban, másodszor virágzás után permeteztem be szőlőmet és többször nem is volt szükséges permetezni, mert a perme oly jól tapadt a levélzethez, hogy még október végén is látható volt. Az ideai tartós esőzésekkel szemben a bordói por valóban megfizethetetlen anyag, mert mikor csak fél napig van jó idő, a rézgálicz és mészkészerekkel, melynek elkészítése egy félnapot vesz igénybe, teljes tehetetlen a védekezés. **Nagy Sándor**, vinczellér.

Balaton-Ederics (Zala vm.).

Az ideai megfigyelésem szerint a bordói por igen szélszerű permetező anyag, gyors elkészítésénél fogva a többi eddig ajánlott szerkeznél előnyösebb. Én kétszer permeteztem, először 1%-os, másodszor 2%-os oldattal. **Solyomi László**, szőlőbirtokos.

Stridó (Zala vm.).

A nem permetezett szőlőkben az idén a peronoszpóra meglehetősen károkat okozott; viszont azok a gazdák, akik előírás szerint permeteztek, kárt egyáltalán nem szenvedtek. Én három ízben használtam bordói port, melyet könnyű kezelése és perméjének kitűnő tapadása miatt megkedveltem. **Danicz János**, áll. isk. igazg., szőlőbirtokos.

Szerencs (Zemplén vm.).

Az Önöktől hozott dr. Aschenbrandt-féle bordói por-oldattal kétszer permeteztem meg szőlőmet, melyen a perme mindvégig látható maradt, dacára a többszörös erős esőzéseknek. Megfigyelésem szerint a bordói porral való permetezés bámulatosan előmozdítja a szőlő fejlődését. **Hudák Antal**, szőlőkezelő.

Sátoralja-Ujhely (Zemplén vm.).

Az ideai közepes fellépésű peronoszpóra ellen a két ízben használt „bordói porral” tökéletes sikert arattam; a minthogy előttem kétségtelennek látszik, hogy helyes alkalmazás mellett ezen szer mindennél teljesen bevált. Előnye könnyű kezelése, teljes oldhatósága és ebből kifolyólag anyagmegtakarítás. **Oláh Béla**, szőlőbirtokos.

Király-Helmecz (Zemplén vm.).

Az ideai permetezéshez első ízben 1%, másodikban 2%-os bordói port használtunk. Ezen szerek előnye az eddigi eljárás felett, hogy az oldat elkészítése sokkal könnyebben történik és a munkásoknak nem kell annyi ideig várakozni annak elkészítésére, mint a többi anyagoknál. **„Frépostsági uradalmáé”, Kepes Elek**, szőlőfelügyelő.

(Folyt. köv.)

Megbízottak kerestetnek a községekben szőlős vidékben, akik a porok terjesztésével és megrendelések gyűjtésével foglalkoznak.
A megbízottak kellő kedvezményben részesülnek.

A Mezőgazdasági Ipar-Részvénytársaság kaposvári béruradalma

ELADÁSRA BOCSÁT:

1. Folytonos tenyész kiválasztás és célirányos termelés által közönséges somogyi búzából remesített, kiváló minőségű és nagy termékenységgel **őszi búzát** vetési célra, mely az idén katasztrális holdanként 14 métermázsa termést eredményezett, métermázsanként Kaposvárott vasutra adva, zsákkal együtt 20 korona árban;

2. Svédországból, Svalöfből importált, eredeti vetőmag után termelt, kiváló jó minőségű, igen szép **Chevalier vetőmag-árpát**, mely az idén katasztrális holdanként 15 métermázsa termést eredményezett, métermázsanként, Kaposvárott vasutra adva, zsákkal együtt 24 korona árban;

3. Svédországból, Svalöfből importált eredeti mag után termelt, kiváló jó minőségű **Ligowo-zabot**, mely az idén katasztrális holdanként 14 métermázsa termést eredményezett, métermázsanként Kaposvárott vasutra adva, zsákkal együtt 20 korona árban;

4. Takarmánytermelési célra kitűnő minőségű, **Victoria tavaszi borsót**, mely akár zölden, akár széna-alakban, akár magnak termelve és megdarálva kitűnő minőségű, rendkívül tápláló, nagy tömegű és e mellett a magtermelés után nyert szalmája és polvája a szénával egyenértékű takarmányt ad, métermázsanként, Kaposvárott vasutra adva, zsákkal együtt 24 korona árban;

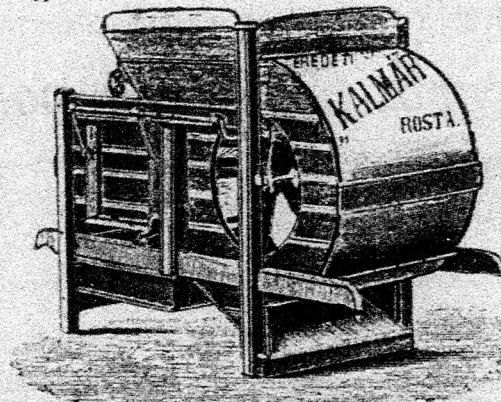
5. kiváló jó minőségű tavaszi **magbúkkönyt**, mely takarmánytermelési célokra a Victoria-borsóval egyenértékű, métermázsanként Kaposvárott vasutra adva, zsákkal együtt 20 korona árban.

Mintákkal és bővebb felvilágosítással szolgál a Mezőgazdasági Ipar-Részvénytársaság béruradalma Kaposvárott.

A legjobban bevált és legolcsóbb:

eredeti „KALMÁR“ rostát,

a melyeket a legnagyobb uradalmak is, mint felülmulhatatlant ismernek el. A magyar korona birodalom területén létező bármely vasut vagy hajóállomásra, bérmentve küldöm, mint kitűnő gyártmányt, szavatosság mellett.

Árjegyzéket ingyen és bérmentve küldök:

Kalmár Zs.

utóda,

különleges terménytisztító rosta gyára.

Termelő telep és egyedüli elárúsító hely,

Hódmező-Vásárhely.

Uradalmi birtok eladó.

Délmagyarországon 1100 kat. hold, egy kitűnő kaszáló-tól eltekintve mind jó szántó föld, szabad kézből kedvező feltételek mellett **eladó.** 4277

A birtok termékeny, vízű völgyben, sík területen gyönyörű vidéken fekszik. A közel magas hegység festői keretet nyújt. A szántó föld kellő művelés mellett igen jó és biztos hozamu. A birtok főleg állattenyésztésre, tejgazdaságra, szőlő- és gyümölcsenyésztésre rendkívül alkalmas. Nagyon kellemes nyaralóhely. A megyei székhelytől, melynek gyorsvonat összeköttetése van, csak 5 km. távolban fekszik. Az országut érinti és kitűnő karban levő megyei út átszeli a birtokot. Bővebb felvilágosítást nyújt e lap kiadóhivatala.

„HAZÁNK“

politikai, társadalmi és közgazdasági napilap
juliust elsejével új előfizetést nyitott.

A „**Hazánk**“ a pártpolitikától független
napilapja a magyar gazdáknak,

mely a nemzeti termelés, a nemzeti munka érdekeinek
érvényesítéséért és védelméért küzd és küzd a

közélet purifikációjáért

minden vonalon.

A „HAZÁNK“

BUDAY BARNA szerkesztésében jelenik meg.

Rendes heti melléklete a „**VASÁRNAP**“, két hetenként a „**SZÖVETKEZÉS**“ van a „**HAZÁNK**“-hoz mellékelve. Mindezen mellékleteket díjmentesen kapják az előfizetők.

A „**HAZÁNK**“ előfizetési ára:

Egész évre 28 korona	Negyed évre 7 korona
Fél évre 14 „	Egy órára 2.40 „

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. szám.

Hirdetési
minden s
den
A leg

Betölt

BETÖLTÉ

Teljes gyako
képzettség
gazdálkó v
nfa, keresz
30-40 év kör
dar hitbizom
landó alkalm
újví belépé
nyok csak m
lendők s vis
nek. Aján
Mihályhoz
mege intéze

Az
alkalmazat
ható. Újves
gazdálkó.
gazdaságok
marva s több
zonnyvánny
Ajánlatok
címén Den
bolismegye

Mélt
Keczer Mih
intézkedés
jzánóletti ga
ilyelő) felv
300 korona k
tatum, 2 teh
hold föld. Be
január 1. Pol
nevezett int
patak, u. p
tandók be.

keresetek, j
irodai teend
gal bir azo
fűtés havon
ellátás. Bizn
melyek visz
címre: Aranyos (Kor
dendők.

keresek, ki
zelettel bi
katona köte
zet tett. Cs
józan, érlel
egyén kiből
solat. Cs.
Lapanyag,
Dobra.

ker
egy idősebb
ki katonai
megfelelt, n
ir, szonall
vények és fi
nyok Wedo
bérőhöz, S
(Verőze mell
címzendők.

Gaz
ki a gazdasá
kitűnő jártm
l-ére felvétel
zonnyvánny
lított ajánlat
nem küldel
Oszkárhoz
Hent-Ujfalv

A ha
szent-lőrinc
ban betölt
trnoki állás.
azon gazdas
végzet által
évi gyakorlat
Bizonyítvány
főzserrel páll
Uradalmi
címre E
Lőrincze kül

Boto
keresek okt
gazdaság min
lönösen a tejt
tas. Ajánlatok
jelölésével
nagybirtokos
(Bácska) ez m

ker
keresek okt
kerteszet öss
jesen otthon
Igyéyek u
Leibsch Káro
Veprovsczra

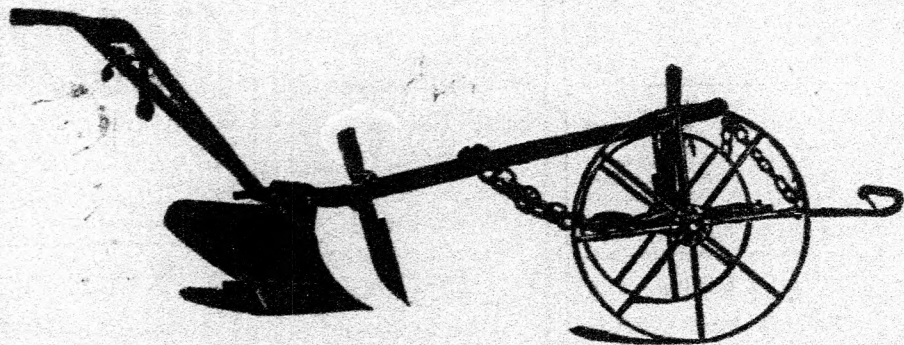
Az
belépére ker
iskolát végz
vinczellér,
van, évi 240
ellátás mel
Nagy Jenő
Pusztá-Pir
dendők.

GŐZMIVELÉS.

Nagyobb területek szántását gőzekével
hajlandó vagyok elvállalni; épügy
mélyrigolozást szőlő-telepitésekhez.
Érdeklődők kéretnek, hogy alantí ezimemhez forduljanak.
gőszántási vállalkozó
WOLFF ERNŐ, BUDAPEST-KELENFÖLD.

GUTKELED

Craig Millár—Galante (Buccaneer) után, angol
telivér 170 magas, jegytelen pej mén, született 1889-ben,
az 1901/1902. évi fedeztetési időnyre
bérbeadó, esetleg eladó.
4311 Ménesintézőség, Tolna-Ozora.

Egy és több vasu egytetemes
aczélelélm és
**talajmivelő
eszközeim**

első és, elsőrendű minőség és czélszerű szerkezetüknél fogva országszerte legjobb hírnévnek és kelendőségnek
örvendenek.

Árjegyzékekkel és árajánlattal szívesen szolgálók.
Bächer Rudolf cs. és kir. kizárólagos ekegyára
BUDAPEST,
VI. ker., Nagymező-utca 68. sz.

Magyarországi vezérképviselő: **Szücs Zsigmond.**

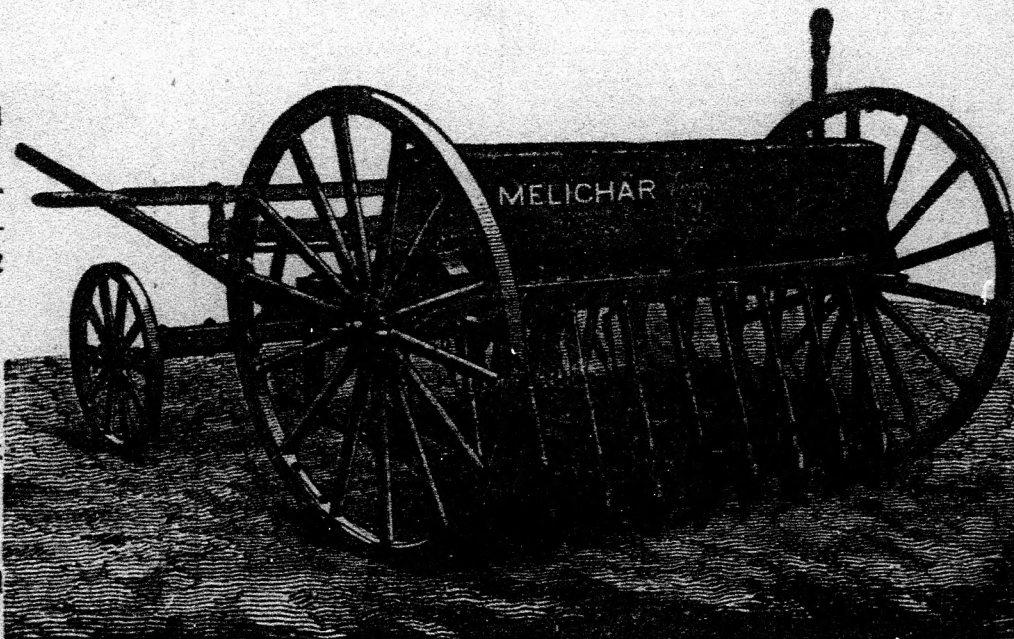
„Unicum-Drill“

egytetemes **szorbavetőgép** sokoldalú használ-
hatóságánál, czélszerű szerkezeténél fogva egész
Európában

a legjobb hírnévnek és
a legnagyobb kelendőségnek
örvend, ezeknél fogva az összes eddigi vetőgépek
között az

első helyet foglalja el.

Árjegyzék és bővebb felvilágosítással készséggel
szolgál:

Melichar Ferencz cs. és kir. szab. kizárólagos vetőgépgyára
Budapest,
VI. ker., Nagymező-utca 68.

McCORMICK HARVESTING MACHINE COMPANY

(Chicagói aratógépgyár.)

Kévekötő aratógép „Daisy“ marokrakó aratógép
Fűkaszálógép Szénagyűjtő gereblye és
Köszörükészülék Kévekötőfonal
gyártmányai.

Ne vásároljon, míg gépeinket nem látta s
árainkat nem kérdezte!

Oleó tartalékrészek óriási raktára.

Tessék mintakönyvet kérni!

William J. Stillman igazgató
Budapest, V., Váci-ut 30.

GRAND PRIX

PÁRIS 1900-ban.

K

AZ O

As országos

Ne
Egész évre 20

Részes

A „Köz-
összehasonlít-
eséplő-munka-
elmondani, h-
minden gazd-
vezető ur m-
olyan olvasó-
kodik, de
végzett. Mos-
látja a szám-
ur vélemény-
gazdasági vé-
tet napszám-
tatás mely v-
itt vagyok g-
hallottam g-
fizettek voln-
kötelesek a
géphez alk-
felhordani.
egész részes
Már most h-
tességes ker-
ára sem 11
De mikor e-
mint a fehé-
esztendőben
számra dol-
végez. De
jesíteni kell
nál egy 10
van olyan v-
eséplők jav-
— mert his-
munkácsap-
nagy a küld-
kaja közt.

Es mo-
Nines gazda-
vendene ter-
telett arató-
mésre való-
lényét átha-
tagu család-
ret adni. I

60
62

a v

10

„MA